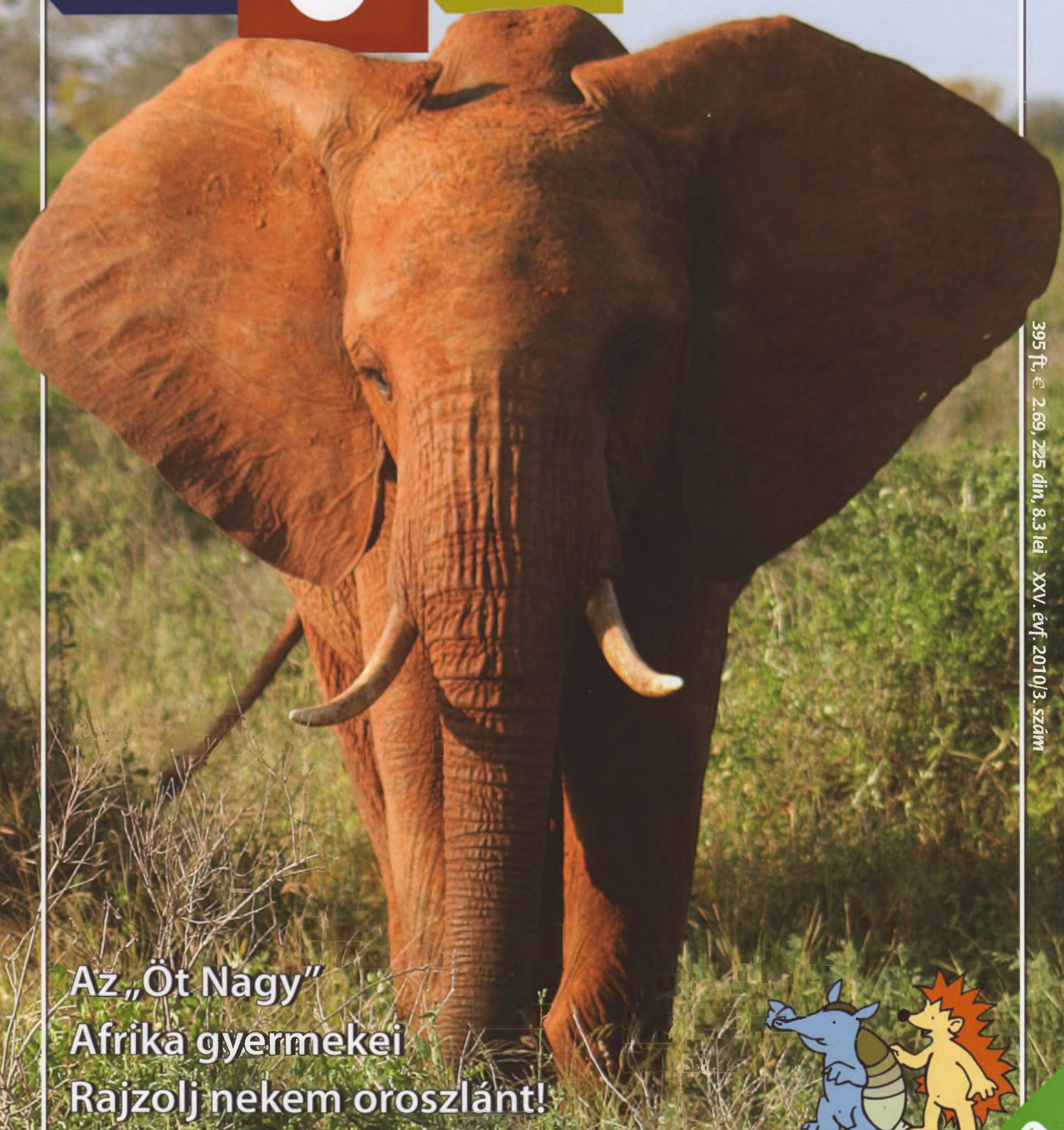
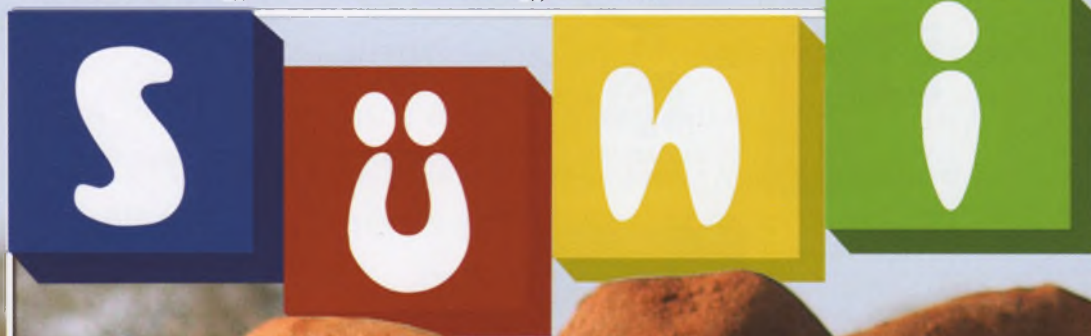

A természet hangján, minden zöldre színezett gyerekeknek

Az „Öt Nagy”
Afrika gyermekei
Rajzolj nekem oroszlánt!

AFRIKA

A fekete
kontinens élővilága

25 éves a
SÜN I

395 Ft. € 2,69, 225 din, 8,3 lei XXV. évf. 2010/3. szám

A természet
hangján,
minden zöldfülü
gyereknek

Valóság az élet showja

Mert valójában mi is történik? Hazaér. Ledobja a hátáról a Denehézas Iskolatáskát. Bekapcsolja a számítógépet. Virtuális állatot nevelget, sms-ben rendel ezt-azt neki. Földet vásárol valami ismeretlen bolygón, ott nemlétező fát ültet, sosemvolt karakterek mögé bújik, karddal harcol a digitális szörnyek ellen.

Mindeközben nem veszi észre, hogy sötét van már. Megint eltelt egy nap. Mindeközben egész nap sütött a Nap. Zöldbe borult a világ, és tényleg, a májusi eső után mindig olyan jó szagú a levegő.

A barátja szomorú, nem baj, majd este cseten megbeszéli vele. Lehet, hogy még egy tábla csokit is átküld neki – naná, hogy a hálón! –, de egy szmájlit feltétlen odabiggyeszt az üzenet végére. (És ez utóbbi nem baj, mert legalább érzelmekről szól.)

Miközben... tudátok, hogy a kisvarangyok hamarosan kifejlődnek? Hogy a cserebogarak megint itt vannak tömegesen? Hogy már lassan lesz tényleg igazi eper?

Minden akkor rossz, ha valami helyett választod. Akkor tévedés. Pótcselekvés. Neked nem kell mondanom, hiszen tudod. Annak mondd el, aki még nem tudja.

A valóságnál nincs nagyobb kaland. Ezt elhíhetitek nekem.

Mirtse Zsuzsa

Tartalom

Afrika nagyjai	1. oldal
Afrika gyermekei	8. oldal
Karoo – tegezfák	10. oldal
Majmok kertje	12. oldal
Rajzolj nekem oroszlánt!	14. oldal
Muskátlis ablakok	18. oldal
Kölyökdömping a Budapesti Állatkertben	30. oldal
Naplóm a halásztanyán	36. oldal
Gradáció	44. oldal
10 dolog, amit ne tegyél a botsáskáiddal	46. oldal

Címlapon: afrikai elefánt (Kovács Zsolt felvétele)

Poszteren: jávorantilopok (Prihoda Judit festménye)

Afrika az a kontinens, amely sokáig magát az egzotikumot testesítette meg az európai ember számára. Hogy miért? Talán azért, mert bár viszonylag közel van („csak” a Földközi-tengeren kell átkelni), mégis az itthonitól merőben eltérő állatok fogadják az érkezőt. De még mekkorák!

TVri Madáritani Intézet
Könyvtára
Leltári szám: _____

AFRIKA nagyjai

Afrika a legek földje: itt van a világ legnagyobb sivataga, de a második legnagyobb esőerdő is, itt él a világ legnagyobb szárazföldi állata az afrikai elefánt, legmagasabb állata, a zsiráf, legnagyobb madara, a strucc, valamint

a leghatalmasabb emberszabású majom, a gorilla is. Itt maradt fenn napjainkig a világon a legnagyobb megafauna, ami annyit jelent, hogy sehol másutt nem láthatunk egyszerre annyi nagytestű állatot, mint Afrika szavannáin, a Szaharától délre. Ezek a hatalmas csordák főként patásokból állnak: a zebrák, gnúk, antilopok olyan békés egyetértésben

legelésznek itt, mint a Paradicsomban. Az egykori nagy vadászok öt fajt emeltek ki Afrika emlősei közül, felruházván őket az „Öt Nagy” elnevezéssel. Bár legtöbbjük méretét tekintve is hatalmas, a megtisztelő elnevezést nem elsősorban ezzel érdemelték ki, hanem azzal, hogy a „fekete kontinens” vadjai közül rájuk a legkockázatosabb vadászni.

A ragadozók fejedelme
Mindenki tudja, hogy az oroszlánt az állatok királyának nevezik. Erre már a mérete is alapot szolgáltat, hiszen a huszadik század elején bekövetkezett kihalásáig a berber oroszlán volt a világ legnagyobb macskaféle ragadozója. A hím vállát borító sörény valóban királyi palástra emlékeztet, és tekintete is igazán fensőbbes, ahogy a

Vadak királya, királyok vadja

Az oroszlán királyi vad volt élőhelyének őslakos népei körében is: bundája egyes törzseknél uralkodói jelvény volt, éppúgy, mint nálunk a palást.

messzeségbe hunyorít. Az oroszlán az egyetlen macskaféle, amely valódi, állandó közösségben, falkában él. A falka nőstényei általában rokonai egymásnak, és rokonok, általában testvérek a csoport élén álló hímek is. Szép volna azt feltételezni, hogy az „oroszlánkirály” a fiára hagyja a trónját, ám ez valójában nem így történik: a fiatal hímek, ha már képesek önállóan ellátni magukat, elhagyják a falkát. A királyi rang sem tart holtig: a trónkövetelők sokan vannak, s ritka eset, hogy egy hímcsoporthárom évnél tovább gyakorolhatná a hatalmat.

Ha egy rinó beindul...

Nem igényel különösebb magyarázatot, hogy az orrszarvú miért került fel az öt veszélyes nagyvad listájára: ez az állat valóságos eleven tank. Alapvetően békés növényevő, de könnyű felbosszantani; az például határozottan idegesíti, ha lőnek rá. Márpedig a száz évvel ezelőtti puskákkal nem volt könnyű egy rinocéroszt első lövésre leteríteni... A mai fegyverekkel persze bizonyára kevésbé volna kockázatos a vállalkozás, viszont ma már egyáltalán nem szabad orrszarvúra vadászni, mert mindkét afrikai fajukat (valamint a három ázsiai is) a kihalás fenyegeti. Ebből már rögtön ki is derül, hogy az „öt nagy” voltaképpen hat, hiszen orrszarvúból kétféle is van: a szélesszájú avagy fehér, valamint a keskenyszájú vagy fekete orrszarvú. Az előző a szavannán füvet legel széles állkapcsával, mint a fűnyíró, a másik viszont, keskeny ajkát metszőlőként használva, a bozót gallyait csipegeti.

Fodor Péter felvétele

Embrevő macskák

Mint csaknem minden ragadozó emlős, az oroszlán is tart az embertől, aki két lábon jár. Ellenben a szabadban éjszakázó, táborút mellett heverésző emberre ez már nem vonatkozik. Az embrevő oroszlánok áldozatai többnyire közülük kerülnek ki. A nagymacskák egyébként általában akkor válnak embrevővé, ha valamiért képtelenek többé vadászni.

Kiszel Vilmos felvétele

Fehér orrszarvú: figyelj a széles, fűnyírószerű száját!

Miből van a varázsszer?

Az orrszarvú tülke tömör szaruból áll, a belsejében nincs csont. A távolkeleti babonák szerint porrá őrölve gyógyhatású, ami természetesen ostobaság: ezzel az erővel a levágott körömből vagy hajból is lehetne gyógyszert készíteni...

radt vadállatnak, nagy csordákban legelészve, dagonyázva a szavannákon vagy az erdőszéle-területe-

Angolul tudni kell...

Mindkét afrikai orrszarvú egyforma szürke, a nevük voltaképpen egy félreértésből ered. Széles angolul wide, ami hasonlóan hangzik, mint a fehéret jelentő white – így lett a szélesszájú orrszarvúból „fehér”. És ha az egyik fehér, akkor a másik, ugyebár, nyilván fekete...

Fekete orrszarvú:

keskeny, hegyes ajkával csücsörít

Görbe szarv és csontsisak

Afrika bivalya távolról sem azonos az ázsiai vízibivallyal, amelyből jámbor, tejelő és igavonó háziállatot neveltek. A kafferbivaly szilaj, szeszélyes állat, melynek háziasítására, ha történt is netén kísérlet, olyannyira kudarcot vallott, hogy emléke sem maradt fenn. Így a kafferbivaly megma-

Fordult a kocka

Nem is olyan régen még a szélesszájú orrszarvú volt a ritkább, ám míg annak megmentésére nemzetközi összefogás jött létre, a keskenyszájút továbbra is vadászták. Így fordult a kocka: ma a fehér orrszarvú az, amely biztonságban van, és a feketét fenyegeti veszély.

Erdőben és szavannán

Míg a kisebb testű erdei bivaly színe vörös, szarva pedig hátrafelé irányul, addig a nála jóval természetesebb, közel egy tonnásra megnövő szavannai kaffer fekete, és görbe szarvainak töve a fejte-tőn összeérve valóságos sisakot formál.

Nézd meg, érdekes!

<http://www.youtube.com/watch?v=LU8DDYz68kM>

Fodor Péter felvételei

A macska, aki kutyát eszik

Az „Öt Nagy” közül természetre a leopárd a legkisebb (a legnagyobb kandúrok is csak megközelítik a mászát), de méltán került be az előkelő, szűk körbe! Emberre saját jószántából ő sem támad, vi-

szont a sebzett vad utánkeresésekor sok vadászt ért már kellemetlen meglepetés, és a kutyát is előszeretettel ragadja el az éj leple alatt. Ez a macskaféle páratlan alkalmazkodó-képességének köszönheti, hogy a legnagyobb elterjedési területet birtokolja rokonságának valamennyi tagja közül:

A legveszedelmesebb?

A kafferbivalyt sokan még ma is Afrika legveszedelmesebb állatának tartják, mondván, a legtöbb halálos balesetet okozza évente – bár mások ugyanezt állítják a vízilórról, illetve a krokodilról is.

Pettyes és pöttyös

A leopárdot néha összetévesztik Afrika másik nagytestű, pettyes macskájával, a gepárddal. Ám amíg az előbbinek a foltjai nagyobbak és rozettákba rendeződnek, addig az utóbbi testét egyenletes, apró pöttyök borítják.

nemcsak Afrikában, hanem Ázsiában is megtalálható, és nemcsak a szavannán érzi otthon magát, hanem az őserdőben is.

Zsákmányát általában felcipeli egy akácia tetejére (ami egy kifejlett antilop esetében nem kis teljesítmény!), ott helyezvén biztonságba még nagyobb

Leopárduc

A leopárd és a párduc név ugyanazt az állatot takarja: Afrikában inkább az előző, Ázsiában az utóbbi használatos. A fekete színváltozat nem önálló faj vagy alfaj, akár testvérek közt is lehet foltos és fekete, úgy, mint a házimacskáknál.

ságba még nagyobb vetélytársától, az oroszlanoktól, vagy a falkában igen erős és veszedelmes hiénáktól.

Iszabirkózás

Az elefántok családi élete meghitt és bensőséges. A borjakat közösen védik, az idős vagy beteg példányokat támogatják. A felnőtt bikák magányosan járnak.

Ahol a talaj vörös, a dagonyázó elefántokat is vörösre festi

Kovács Zsolt felvételei

Nagyok közt a legnagyobb

A hatalmasok leghatalmasabbika, a ma élő legnagyobb szárazföldi állat az elefánt, ám itt ismét pontosítanunk kell, ugyanis ma már az afrikai elefánt is két külön fajnak számít. Az őserdei, akárcsak a bivaly esetében, itt is kisebb termetű, a füle pedig lekerekített, ezért kerekfülű elefántnak is hívják. Az igazán nagy példányok azonban a szavannai elefántok közt vannak: egy-egy óriási bika akár a hét ton-

Fülek és térképek

A szavannaelefánt fülének formájára azt szokták mondani, hogy olyan, mint Afrika térképe (az ázsiai elefántéban pedig India alaprajzát vélik felfedezni).

Fodor Péter felvétele

A legnagyobb madár

A struccakak magassága és testtömege egyaránt jócskán meghaladja az emberét

nát is megközelítheti. Aki még nem látta életben, elképzelni sem tudja, milyen hatalmas egy ilyen állat: csak az agyara felállítva magasabb egy embernél! Ezek az óriásfogak nemcsak a trófeavadászokat vonzották, hanem a feldolgo-

Fodor Péter felvétele

A legmagasabb állat

A zsiráfnek mindenképpen a „nagyok” között volna a helye!

zóiart is, hiszen a sakkfiguráktól a zongorabillentyűkig mindent gyártottak elefántcsontból. Furcsamód az elefántokat fenyegető legnagyobb veszély ma nem a vadászat, hanem az élőhely elvesztése. Az elefántcsordát hiába zárják rezervátumba: ha nem vándorolhatnak, kis helyen összezsúfolódva saját maguk alatt emésztik fel a vadont.

Akik kimaradtak a sorból

Szinte érthetetlen, hogy a „Nagyok” zártkörű társaságából hogyan maradhatott ki a víziló. Nemcsak méreténél fogva lenne ott a helye, hanem azért is, mert hirtelen haragú: bizony nem kevés ember vesztét okozta már, s okozza a mai napig. Hogy mégis „megfelekedtek” róla, annak oka az lehet, hogy nem tartozik a trófeavadászok legkedveltebb célpontjai közé. A zsiráf is beleillene a sorba, hiszen a világ legmagasabb állata, a strucc pedig a legnagyobb madár. Hogy miért maradt ki mégis? Talán nem tartották őket elég veszélyesnek...

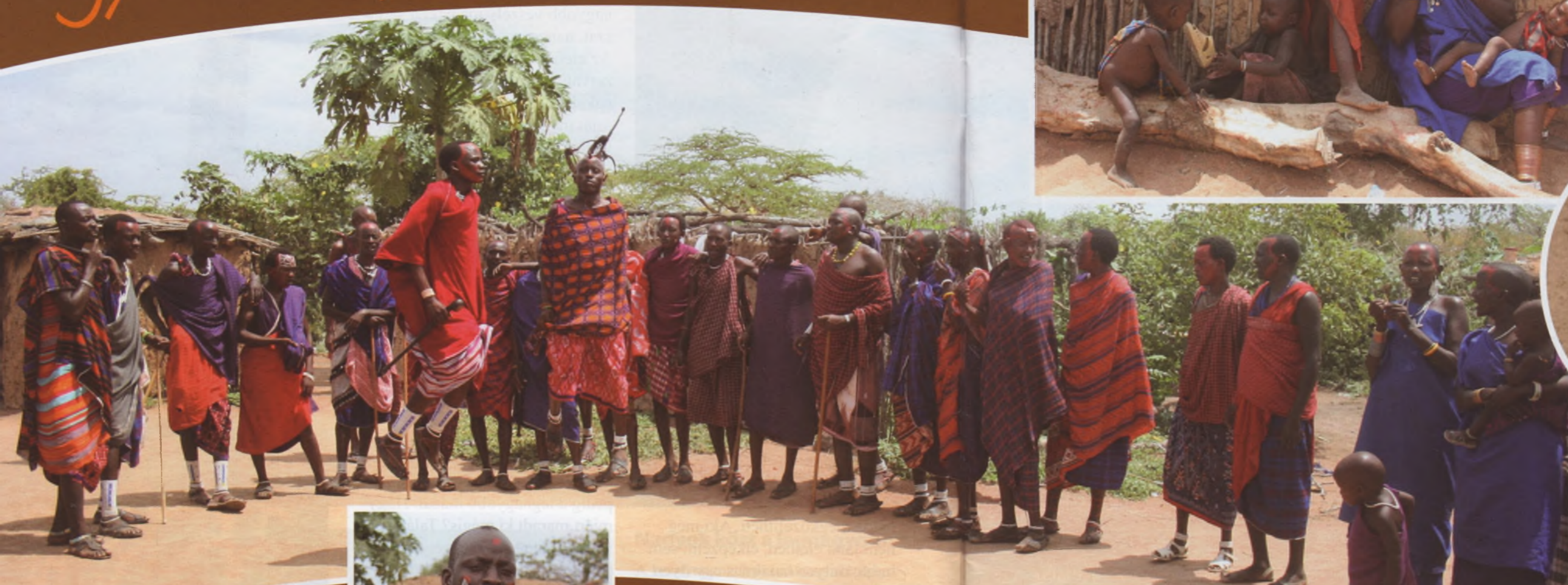
Fogas kérdés

A víziló fogaira egy ragadozó is büszke lehetne. Ki tudja, miért maradt ki az „ötből”?

AFRIKA gyermek

Amikor este felkapcsolod a lámpát, lehúzd a cipődet, a hűtőből előveszel egy doboz üdítőt, aztán leülsz a tévé elé, nehéz elképzelni, hogy vannak olyan gyerekek, akik sárkunyhóban laknak, mezítláb járnak, és sohasem láttak villanyvilágítást...

Tornacsuka és festékesvödör: a civilizáció vívmányai azért ebbe az ősi környezetbe is eljutottak

nevet; ekkortól kezdve a hajukat leborotváltják, és csak a harcosok növeszthetik meg. Rengeteget énekelnek, és jellegzetes, ugrálós táncot táncolnak, de hangszereket nem használnak; az egyetlen kivétel a nagy kudu nevű antilop szarvából készült kürt, amelyet a férfivá avatás szertartásán szólaltatnak meg.

A maszajok ma Afrika legismertebb népei közé tartoznak. Ez a félig-meddig nomád életmódot folytató törzs mind a mai napig nem volt hajlandó lemondani eredeti életmódjáról és hagyományairól. Kenya és Tanzánia szavannáin élnek, ahol ők is a nemzeti parkok látványosságai közé tartoznak, hiszen maguk is a természet részei.

Ilyen lándzsával szállnak szembe a maszáj harcosok az oroszlánnal

ték be jelenlegi hazájuk területét. Pásztorok életmódot folytatnak, és az életükben minden a háziállatok körül forog. A gazdagságot marhában és gyerekekben mérik. Jómódúnak az számít, akinek legalább ötven állatból álló csordája van, és minél több gyereke: akinek a kettő közül bármelyik hiányzik, azt szegény embernek tartják. Az öregeket nagyon becsülik, a fontos dolgokban az övék a döntés joga.

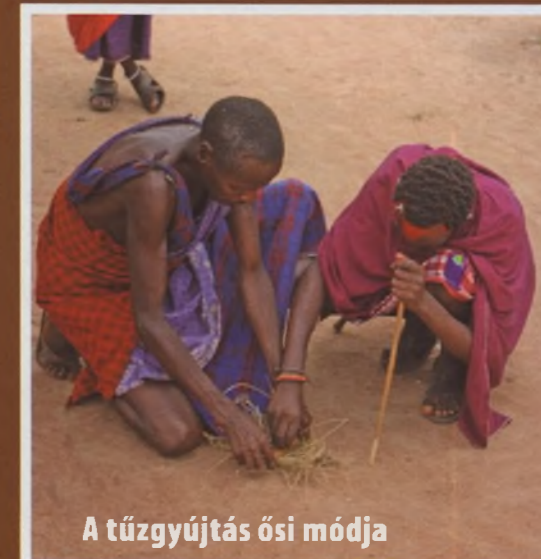
Békében a vadakkal

A maszajok hagyományos tápláléka elsősorban a háziállatok húsából, tejéből és véréből áll, bár manapság már zabkását is esznek is. Mivel

vadállatok húsát nem szívesen fogyasztják, a körülöttük élő állatokkal békés a viszonyuk, ez azonban nem jelenti azt, hogy ne lennének készek szembenézni jószágaik védelmében akár az oroszlánnal is. A gyerekek már igen korán megismerkednek az állatok körüli feladatokkal: a fiúk a legeltetéssel, a lányok a fejéssel. A kisebb háziállatokat olykor a növényi anyagokból és agyagból épült, kerek házakban szállásolják el, a falvakat pedig tüskés akáciaágakból készült sövényvel veszik körbe, ide hajtják be éjszakára a csordát.

Színek beszéde

A maszajok hagyományos öltözkéiben a ruhák színének jelentése van: más és más színű ruhát hordanak a nők és a férfiak, és változik a ruházat az életkorral, illetve területenként is. Jelentése van az ékszerkészítéshez használt gyöngyök színének is, a maszáj ékszerek ugyanis messze földön híresek. A gyerekek csak három hónapos korukban kapnak

A tűzgyújtás ősi módja

KAROO

Évszázados tegezfák Afrika ismeretlen pusztaságában

Írta: Barta István - Mirtse Áron, fotó: Fodor Péter

Karoo-nak nevezik. Ne kérdezd, mit jelent, mert igazán senki sem tudja. Mindenesetre nem a magyar „karó” szóból ered: valószínűleg a helyi törzsi névből alakult ki. Hatalmas, félsivatagos területe változatos képet mutat: néhol holdbéli tájra emlékeztet, máshol növényekkel gazdagon borított vidék. A természetfotósok szemébe könnyeket csaló *Namaqualand* például az év nagy részében élettelen, kihalt táj, de a téli – augusztusi – esők után a világ legszínesebb virágoskertjévé változik néhány hétre. A kevés eső miatt azonban a Karoo főleg a pozsgások számára vonzó élettér.

Fák a sivatagban

A pozsgásokat azonban nem csak a talaj kövei közé rejtőző „élő kavicsokként” kell elképzelni: ide tartoznak például az évtizedek és – századok alatt óriássá cseperedő tegezfák is, amelyek szinte unott változatlanlanságba burkolódzva dacolnak a mostoha körülmények-

A nagy afrikai sivatagokat, a Szaharát vagy a Kalaharit mindenki ismeri, de van egy, amelynek sokan még a nevét sem hallották, pedig három Magyarországnyi területet foglal el Dél-Afrikából.

kel, a széllel és a forrósággal... De hogy is van ez? Hiszen a sivatagban nincsenek fák! Vagy rosszul tudtuk? E különös növények törzse vaskos, szerteágazó, ám az ágakon nem lombot találunk, hanem keskeny, hegyes, nyíl alakú, pozsgás leveleket. Valahol mintha láttunk volna ilyet – legalábbis aki tart ott – hon szárazságtűrő dísznövényeket, annak minden bizonnyal ismerősök: igen, ez egy aloé! Na de hogy ekkora...

A csodálatos Aloe nemzetség

A kozmetikai iparban és a természetgyógyászatban egyaránt felhasznált *Aloe vera* („valódi aloé”) vagy az ablakpárkányokon felbukkanó *Aloe nobilis* („nemes aloé”) és *Aloe arborescens* („fa alakú

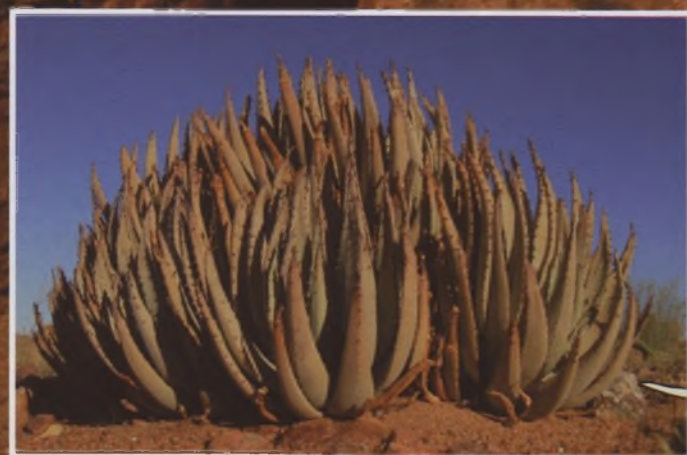
aloé”) rokonáról van szó, amelynek tudományos neve *Aloe dichotoma*. A dichotómia kettősséget, tagolódást jelent, ami ez esetben a növény elágazásaira utal, vagyis „elágazó aloéként” fordítható le.

A bushmanok nyilai

E fának látszó, ám valójában nem fásszárú növény közismertebb neve azonban tegezfa, méghozzá nem azért, mert a levelei nyilakra emlékeztetnek, hanem mert csövesre kifűrt ágaiból a bushman néven is ismert dél-afrikai *san* törzs tagjai tegezt készítenek, amelyben nyilaikat tartják.

Távol Afrikától

Afrikától távoli botanikuskerteknek is előkelő díszje lehet egy-egy megtermett példány, melyeknek ára igen borsos, mert nemcsak ritkaságnak számítanak, de növekedésük is lassú. A globális felmelegedéssel kapcsolatos vizsgálatok alanyaként is ismertté vált ez a növény, bizonyítást nyert ugyanis, hogy az utóbbi évek során élettere észrevehetően szűkült, ami a klímaváltozással hozható összefüggésbe.

MUSKÁTILIS ABLAKOK...

A FEKETE KONTINENS SZÍNES VIRÁGAI AZ ABLAKPÁRKÁNYON

Írta és fényképezte: Barta István

A muskátlis ablakok annyira hozzá tartoznak a magyar vidék hangulatához, hogy az embernek eszébe sem jut azon gondolkodni, honnan is származnak ezek a virágok. Pedig lehet, hogy az ablakod tele van Afrikával, kívül és belül – csak nem biztos, hogy tudsz róla!

Az Afrikáról szóló természet-filmekben a szavannák fölé magasodó, esernyő alakú akáciákat láthatsz, amelyeknek leveleit zsiráfok válogatják a tüskék közül. Vagy a legendák szerint gyökerekkel az ég felé néző, háznyí, hordószerű törzset nevelő baobabokat. A kisebb növények közül mindenféle pozsgásokat, sivatagi furcsaságot. A filmek csak ritkán tesznek említést a nálunk a leggyakoribb szoba- és balkonnövények közé tartozó fajokról, pedig ezek is Afrikában őshonosak.

Nem fokföldi, nem ibolya

Ha nem csak kimondod a nevet, hanem bele is gondolsz, akkor már csattan is a tenyered a homlokodon. Hát persze! Fokföld, a Jóre-

ménység-fokával, Afrika legdélibb csücske! Ez a kis növényke tehát onnan származik... Vagy mégsem? A név ebben az esetben megtévesztő. Az afrikai ibolyának is nevezett *Saintpaulia ionantha* valójában nem innen, hanem Kelet-Afrikából, a tanzániai Usambara-hegységből származik. De végül is mindegy, hiszen az is Afrika! Még egy pilla-

natot időzzünk el azonban a növény nevével, mert van még egy kis baj: ez a növény nem ibolya, még csak nem is rokona a kertjeinkben tavasszal nyíló lilás virágnak. A rendszertan a csuporkafélék közé sorolja, az árvacsalán-viráguak rendjében.

A félrevezető név ellenére a növényt biztosan ismered, hiszen ott van – még ha szerényen a háttérbe húzódva is – minden virágboltban, otthon pedig a horgolt terítős kisasztalon a kekszestányér mellett, vagy a két ablak között, a senkiföldjén. Kerekded levelei sötétzöldek, amiből élőhelyére lehet következtetni: az árnyékos erdők alján van otthon. A levelek szőrözöttsége a víz lepergetését, a levél védelmét szolgálja. Kis levélkoszorújának

Levélből növény

A fokföldi ibolya gondozása nem igényel komoly felkészültséget, csupán arra kell ügyelni, hogy mindent megkapjon, ami egy afrikai erdő mélyén természetes: meleget, párat és félárnyékos helyet. Az egyetlen dolog, amire érzékeny, ha a levelei zizesek maradnak. Ez gyorsan rothadást idéz elő, ami a növény tövében megállíthatatlanul elterjed. Fontos tehát, hogy mindig alulról öntözd! Ha van kedved, könnyedén szaporíthatod is. Törj le néhány kifejtett levelet hosszú nyéllel. Dugd őket nedves, homokos földkeverékbe – vagy egyszerűen vízbe –, és gondoskodj magas páratartalomról (mondjuk egy befőttesüveggel). A kis „üvegházban” a levelekből formás növények fejlődnek, amelyeket aztán elajándékozhat, vagy más színárnyalatú fokföldi ibolyákra – akarom mondani, „afrikai nem-ibolyákra” – cserélhetsz.

közepén pedig sűrűn – és szinte folyamatosan – nyílnak az ötszirmú virágok. Az ibolyaszín a leggyako-

ribb, de vöröses vagy fehér szirmú változatok is vannak, és persze az átmenetek megannyi árnyalata.

Balkonládák királynője

A muskátlit senki nem hívja fokföldinek, pedig ő tényleg az! Afrika déli peremén fejlődött ki az a növény, amely talán a legnagyobb dísznövény-karriert futotta be a világon. Szinte nincs is alpesi vendégház vagy alföldi tanya muskátlivirág nélkül. A vadonban a muskátlik nemzetségének nagyjából kétszáz faja ismert. Ezek között vannak pozsgások, és kisebb fák is. A több mint négyszáz éve ismert és közkedvelt dísznövény azóta ezernyi változatnak lett az őse. Ma már a különböző stílusokat is nehéz lenne felsorolni, nem hogy az azokba tartozó megannyi fajtát és színváltozatot. A legis-

Tudod-e?

Külföldön ezt a növényt nem muskátlinak, hanem gerániumnak hívják. A magyarba a muskátli név a németből került, ahol a muskotályra emlékeztető illata miatt kapta a Muskatgeranie nevet.

mertebbek a hagyományos muskátlik, a futók, a törpék és az illatos leveleűek. Ha szívesen megis-

merkednél közelebbről is

ezekkel a növényekkel, akkor azt javaslom, hogy válassz különböző változatokat. Egy hagyományost, egy futót és, mondjuk, egy citromillatút. Amelyik a legszebben és legkitartóbban virít, abból gyarapítsd a gyűjteményt. Keress más színeket, hiszen fehértől a vörösig nagyon széles a paletta.

Hogy egy életre megszereted-e a muskátlit, már az első ültetésnél eldől; ha a növény összeteveszthetetlen, fűszeres illata kedvedre való, akkor tartós vendég lesz az ablakpárkányodon, ha viszont kellemetlennek érzed, sosem fogod szívvel-lélekkel gondolni!

A muskátli titka

Bár a muskátli nagyon gyakori növény, ha megkérdezed a gazdáját a gondozásának fortélyairól, sosem fogsz kétszer ugyanolyan választ kapni. A muskátlinak ugyanis titka van. Van, aki esküszik a 20-25 éves, sokszor áttelelt tövekre, más minden őszzel kidobja, és újat vesz – szerinte attól szép. Van, aki erkélyládába ültetve teleteti, de akad, aki kiszedi a földből, és fellógatja a garázsban. Egyszer egy ismerősöm erkélyén csodaszép zuhatagként omlott le a muskátlifüggöny. Levelei sötétzöldek voltak, virágai pedig megszámlálhatatlan mélyvörös virágzatban bomlottak. Lenyűgöző látvány volt. Egy alkalmas pillanatban megkérdeztem: hogy csinálod? A válasz őszinte és meglepő volt: tévedésből egy hónapon át hetente kétszer táplatoztam, mert rosszul olvastam el a palackon az adagolást... Hát, ez is egy titok!

OROSZLÁNT!

Nincs is talán olyan gyerek, aki soha ne próbált volna oroszlánt vagy elefántot rajzolni – és nincs is tán ember, aki ne vágyott volna legalább egyszer eljutni Afrikába. Prihoda Juditnak sikerült – és vásznain hazahozta a fekete kontinens varázslatos hangulatát. A fiatal képzőművésszel az állatfestésről beszélgetünk.

– *Miért éppen Afrika? Csak a véletlen hozta úgy, vagy valamiféle tudatos megfontolásnak köszönhető, hogy éppen a fekete kontinentet választottad?*

– Afrikára nincs logikus magyarázat... talán egy gyerekkori emlék: kb. 5-6 éves lehettem, amikor a szüleim vettek egy óriási, piros

szövetkötéses világotlaszt, amelyben a kontinensek állatvilága is szerepelt, oly módon, hogy apró, nagyon szépen rajzolt állatfigurákat helyeztek el ott, ahol az adott faj élőhelye van. Ezt az atlaszt nagyon sokat nézegettem, és egy idő után valamiért csak Afrikánál nyílt ki, sőt, egyre több állatfigura „raj-

zolódott” erre az oldalra... Azóta is megdobban a szívem, ha Afrika vagy egy ott élő faj szóba kerül.

– *Természetfestőnek mondd magad. A fotográfia korában mennyire lehet cél a természet élethű ábrázolására törekedni, van-e értelme versenyre kelni a fényképekkel?*

– A fotográfia egészen más kategória, így versenyezni vele értelmetlen volna. Mindkét műfajban az önkifejezés ölthet ugyan testet, de egy festőnek sokkal több eszköz van a kezében, amit lehet és kell is használnia. Míg egy fotós lehetőségei bizonyos szempontból behatároltak, a festő sokkal több mindent maga dönthet el a készülő képpel kapcsolatban...

– *A műveid természet után készült, naturalista képek, de mégsem egészen: bár az állatok és a környezet a megszólalásig élethű, mégis szinte mindig belzsongtározol valamit, amitől a festmény nem olyan, mintha fénykép volna...*

– A természetet járva a fotós soha

Namíbiai benyomások: a nagy kudu, a nyársas antilop, a cibethiéna, a pávián és a természet mellett ott van az ember is

A nagytestű emlősök egyszerűen gyönyörűek, érdekesek számomra, így különös élvezetet jelent egy-egy csodás antilopot megrajzolni olyannak, amilyen

vissza nem térő, megismételhetetlen pillanatok örökíthet meg, ha elég türelmes, és szerencséje is van. A festő képein a természetben őt ért benyomások a személyiségével keveredve csapódnak le a vászonra, egyéni ízt adva ezzel az ábrázolt képnek, amely ily módon nem feltétlenül a látvány szolgálja másolata. Tudatosan törekszem saját „nyelvezet” kialakítására; olyasmire, amitől többletjelentése lehet egy képnek, és a figyelmes néző számára üzenetet hordoz. Ezek apró, eldugott vagy kevésbé eldugott szimbólumok, motívumok lehetnek; ha valaki érti ezeket, akkor valós kapcsolatba kerülhet a képpel.

– Az állatok ritkán hajlandók modellt állni az embernek: néha még lefényképezni sem könnyű őket, nemhogy lefesteni. Hogy lehet áthidalni ezt a problémát?

– Nagyon szeretem és tisztetem az állatokat. Ha az ember megfelelő türelemmel és alázattal közelít fe-

lējük, nemcsak az állatkertben vagy vadasparkban kerülhet közel hozzájuk, hanem a természetben is. A rajzolás szempontjából nagyon fontos a pontos megfigyelés, ezért jó, ha mindig van kéznél egy vázlatfüzet és ceruza. A krokizás (apró mozdulattanulmányok készí-

tése) elengedhetetlen. Ha sokat figyelünk egy állatot, előbb-utóbb az agyunk elraktározza az alakját, mozdulatait, és ha nem is áll nekünk modellt, az összbenyomás alapján megalkothatjuk a figuráját. Ehhez persze tudnak segítséget nyújtani a fotók, videók, anatómiakönyvek. Az utóbbiakból fontos információkat tudhatunk meg az állatok testfelépítéséről, ami elengedhetetlen...

– A képeken az állatoknak nemcsak az alakja, a külleme élethű, hanem a mozdulatai is nagyon jellegzetesek. Ehhez nagyon kell ismereni őket: sokat figyelni tevékenységük közben. Hiszen hiába fest meg valaki aprólékos tökélytel egy leopárdot: ha az nem úgy tartja a fejét, nem úgy mozdítja a lábát, ahogy egy leopárd szokta, nem lesz élethű a kép... Mennyit vagy valójában állatok között? És aki nem tud eljutni olyan helyekre,

A természethű festménybe beleillesztett motívumok, mint például egy sziklarajz, többletjelentést adnak a képnek

„Útirajz, Namíbia” – ezt a képet az esti leopárdles élménye ihlette

mint például Dél-Afrika, az megtanulhat-e a fotók, természetfilmek alapján igazán jól lerajzolni, mondjuk, egy oroszlánt vagy elefántot?

– Afrikába eljutni valóban nem mindenkinek adatik meg. Hálás vagyok a sorsnak, hogy nekem sikerült, hisz ott döbbsentem rá, mennyire más az atmoszférája ennek a helynek, így az ott átélt érzésekkel telve egészen más szemmel látom ezt a kontinenst és lakóit. Csodálatos érzés egy kiszáradt folyóágy homokjában állni, és földbe gyökerezett lábakkal nézni, amint a fölénk magasodó sziklák egy csapat hegyi zebra végigvágat, vagy esténként egy lesen ülve hallgatni a leopárd üvöltését... A hangok, az illatok a tapintható, megfogható dolgok nagyon fontosak. Ezeket az élményeket semmilyen fotó vagy videó nem

pótolhatja. Persze ehhez hasonló élmények itthon is érhetik az embert! Csak a környezet és az állatfaj lesz más, de a varázs itt is működik, és az ilyen élmények okozta érzések mindenképpen kiütözköznek a később készült képeken. Érdeemes a lehető legtöbb állatközelben lenni. Ez persze nem mindig kivitelezhető, de törekedni kell rá. A személyes élményt nem pótolhatja semmi. A fotók és természetfilmek emlékeztetőül szolgálhatnak, de alapul kevésnek tartom őket. Jelenleg sajnós a belvárosban lakom, de heti rendszerességgel mindig megoldom, hogy élőben is találkozzam a „modelljeimmel”.

Nem kell feltétlenül Afrikába utazni: hasonló élmények itthon is érhetik az embert, legfőkébb a táj és az állatfajok különböznek

– Az afrikai útjaid nagyon termékenynek bizonyultak, ezt mutatja a számtalan ott készült, illetve afrikai ihletésű képed. Ha lehetősége nyílna újabb hasonló tanulmányútra, hova mennél, és miért pont oda?

– Afrika keleti részén még nem jártam. Kenyába például szívesen ellátogatnék, és nem feltétlenül csak az állatvilág, hanem az ott élő színes népcsoportok iránti érdeklődésből is.

– Mennyi ideig festesz egy képet? Egyszer csak elkészül, és nem nyúlsz hozzá többé, vagy újra és újra visszajársz rá tökéletesítgeted?

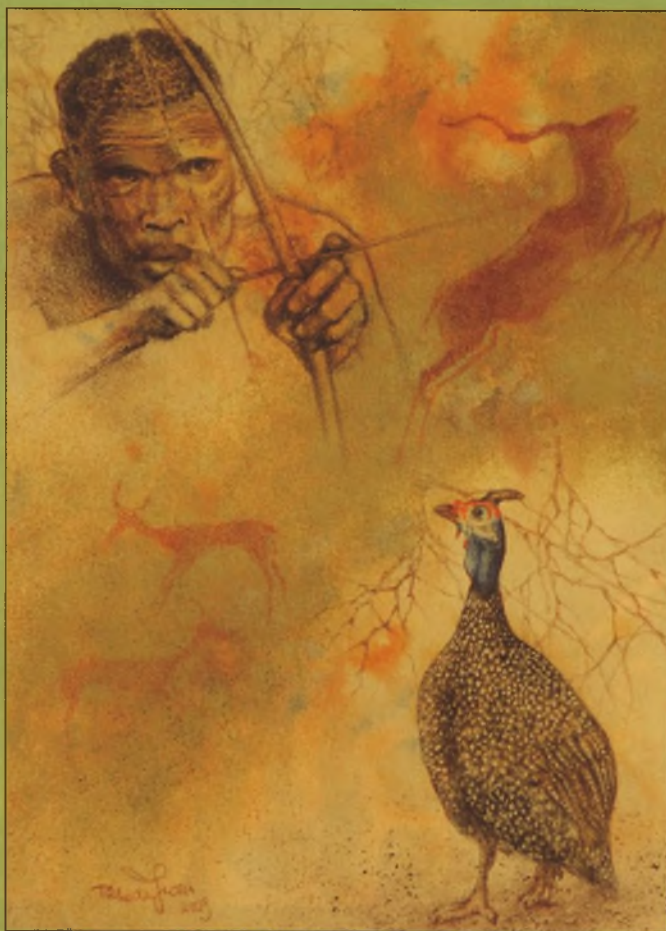
– Egyszerre festek és rajzolok több képet. Sokszor hirtelen ugrik be egy kompozíció, és azt muszáj azonnal felvázolnom, különben eltűnhet az érzés vagy hangulat, aztán ezt félretéve tovább érik bennem... Sok ilyen elkezdett kép van, és ezek előbb-utóbb be is fejeződnek. De van olyan is, hogy napokig vagy hetekig érik bennem egy kép, s amikor már nem bírom tovább, egy szuszra a papírra vagy vászonra kerül, van, hogy fél nap alatt (ez nálam már fénysebességnek számít).

– Te mennyire vagy „benn” a képeidben?

– Maximálisan. Mindig igyekszem úgy témát, kompozíciót választani, hogy az ne szokványos legyen. A kivitelről nem is beszélve. Szeretek kísérletezni az anyagokkal, és ennek eredményeképpen kifejlesztettem egy olyan vegyes technikát, ami a legközelebb áll hozzám, amivel a leginkább ki tudom fejezni a mondandómat.

– Egy gyerek mit teyjen, ha a nyomodba akar lépni?

– Ha egy kisgyerek feltűnően sokáig áll az állatkertben, mondjuk, például a rókák ketrece előtt, nem zavartatva magát az ott terjengő szagoktól, csak átszellemülten nézi, mintha különös csodát látna, a szülő felelőssége, hogy ne szakítsa félbe ezt a pillanatot azzal, hogy kézen ragadja gyermekét, és elvonszolja onnan, mondván: „fúj, bűdös”. Hál’istennek az én szüleim hagyták ezt, és azt is, hogy a vidéki nagyszülőknél órákig bámuljam a tyúkokat, kacsákat a kerítésbe kapaszkodva, amíg az egyik meg nem csípi az ujjam... Amennyiben egy gyereknél ez a kezdeti „tünetegyüttes” fennáll, esélyes rá, hogy ha nem is zoológus, de minimum állatfestő legyen. Azt, hogy rajzolni, festeni fog-e, az az apróság dönti majd el, amit tehetségnek hívunk. Ez azért apróság, mert elengedhetetlen ugyan, de önmagában nagyon kevés... Ha nem szánnak időt és energiát a kimunkálására, akkor nem nyilvánulhat meg. Ehhez kell belső kényszer, némi fanatizmus, és olyan családi háttér, amely nemcsak teret enged ennek, hanem támogatja is minden tekintetben. A szülők felelőssége így óriási! Nekem ebben is nagy szerencsém volt...

Afrikában az állatok mellett az ott élő népcsoportok változatossága is lenyűgöző

MAJIMOK kertje

Emberek és állatok egy kenyai szálloda parkjában

Írta és fényképezte: Kovács Zsolt

A photograph of a monkey sitting on a dark wooden sign. The sign has the word 'RECEPTION' in large, yellow, stylized letters with a right-pointing arrow, and 'STORES' in similar letters with a left-pointing arrow. The monkey is perched on the top edge of the sign, looking to the right. The background is a lush green garden with various plants and flowers, including some bright red flowers in the foreground.

RECEPTION ▶
◀ STORES

Erősen sötétedett, amikor a hangzatos nevű Leopárd hotelhez értünk. Már nem sokat láttunk, csupán annyi rémlett, hogy nagy a parkja. Vacsora után megakadt a szemem egy felhíváson, miszerint nem különösebben messze a nagyon ritka angolai kolobuszok megtekintésére van lehetőség. Rögvest elhatároztam, elmegyünk megnézni a majmokat. De aztán mégsem mentünk...

Másnap viszonylag korán indulunk reggelizni. A hatalmas parkon vezetett át az utunk, mely az öntözésnek hála, a száraz időszakban is őserdőszerű. Az egyik kanyarban feleségem felhívta a figyelmemet egy bizalmas majomra. Megdöbbenve láttam, hogy három méterre tőle egy kolobusz ücsörög – éppen olyan, mint amit a brossurán láttunk. Kisvártatva még kettőt sikerült felfedeznem az épület tetjén. A közeli példány – egyébként a hím – egyáltalán nem félt. Megvárta, míg objektívet cserélek a fényképezőgépemre, s hagyta,

Hát ez meg ki?

Egy kíváncsi cerkófkölyök

hogy körbefotóz-
zam. Hamarosan a
szálloda parkjának
többi lakóját is sikerült
megismernünk. Mert
állat volt bőven!

Kolobusból hat-nyolc pél-
dány él állandó jelleggel az öt
hektáros parkban. Mivel sok a
zöld lomb, virágok nyílnak, nin-
csenek híjjával a bőséges táplálék-
nak sem. A mesterséges, bájos ta-
vacskáknál, csobogókból pedig
még szomjukat is olthatják. A ku-
tya sem zavarja őket (főleg, mivel
egyetlen kutyát sem láttam a kör-
nyéken).

Lopnak és falnak

Aztán ott volt még két másik ma-
jomfaj: a jól ismert
szavannacerkóf és a fehértorkú
cerkóf. Időnként egyes csapatban
is mutatkoztak, de inkább külön-
külön keresgéltek a fákon, vagy
éppen a szépen gondozott gyepen.
A kertészek érthető módon nem
különösebben kedvelik őket, már
csak azért sem, mert a félszabodon
tartott párducteknősöknek kitett
kosztot villámgyorsan megeszik.
Egyébként ők azok, akiktől a szál-
loda vendégeinek leginkább tartani-
uk kell. No, nem mintha veszél-
yeseek volnának! Ártatlan képpel
sétafikálnak, senki sem gondol
rosszat róluk. Ám ha véletlenül
nyitva marad egy ablak vagy ajtó,
usgyi, egy egész horda a szobában
terem. Menten „rendet raknak”.
Falnak és lopnak. Ezért volt az
első számú arany szabály, amit
megtanultunk: a nyílászárókat, ha
nem voltunk jelen, zárva kellett
tartani!

Egységben az erő

A szálloda parkjának legnagyobb
lakói a páviánok. Körülbelül húsz-

Repülő ékszer

Egy a parkban szálldosó
számtalan színpompás
pillangó közül

fős
horda
éldegél itt,
élükön a basával.

Méltóságteljesen túrik az
ember közelségét, ám tekintélyt
parancsoló, arasznyi szemfoguk
tudatában nem félénkek. Eszeget-
nek, sziesztáznak, és a csapról isz-
nak. Sajnos, miután isznak, a csa-
pot nem zárják el: a környezet-
tudatosságot még tanulniuk kell...
A kisebb-nagyobb mesterséges
tavacsák partján, a víz fölé hajló
bokrokon, nádszálakon erdei és
sáfrányos szövőmadarak szövik-
fonják boszorkányos ügyességgel
különleges alakú fészkeiket. Elké-
szült otthonuk igazi műremek. A
telepes agámák itt is, ott is feltűn-
nek, némelyikük egészen barátság-
os, bár a nagyobbak tartózkodóan
viselkednek. Nem könnyű becser-
készni őket. Kolóniában élnek az
arasznyi pókok is: együttes hálójuk

több
négyzetméteres. Mivel ízeltlábú
bőven akad a hálójukban, láthatóan
jól megy a dolguk. A káprázatos
színű virágok mágnesként vonzzák
a hasonlóan tarka pillangókat.

Gekko és bozótpatkány

Éjszaka sem maradtunk állatok
nélkül. A falakon gekkók tanyáz-
tak, a kertben, az épületek között
törpe sünök rótták útjaikat. Egy-
szer összeakadtam egy hatalmas
hörcsögpátkánnyal is. A szakiro-
dalom szerint ez a faj 1,4 kilo-
grammosra is megnő – ő sem le-
hetett kisebb ennél!

Persze e rövid összefoglalóban
éppen csak egy kis ízelítőt adhat-
tam egy szállodapark élővilágáról.

Műszaki zseni

A páviánok rájöttek, hogyan
tudják kinyitni a vízcsapot, hogy
innivalóhoz jussanak. Sajnos
elzárni nem tanulták meg...

Tollas építőmester

A fákon szövőmadarak építik mesterien megalkotott fészkeiket

Tudod-e?

A kolobusz majmok kizárólag növényi táplálékot fogyasztanak: lombokkal, virágokkal, gyümölcsökkel, fakéreggel táplálkoznak. A táplálékot nem kézzel fogják meg, hanem legelik.

Megfigyeltem, hogy a még ki nem irtott, vagy még inkább visszatelepített őserdőre emlékeztető környezet miatt sokkal változatosabb volt itt az élővilág, mint bárhol a környéken. Az itt élő állatokat senki sem bántja, zavarja, s ők sem bántják az embereket. Inkább igazi látványosságként szolgáltak. Itt lehetett igazán látni, hogy békében megférhet egymással a „vad” állat és az ember, s azt, hogy nem kell feltétlenül mindent kiirtani, elzavarni a turisták kedvéért. Követendő példa!

Séta a páviánnal

A parkban élő majmok egyáltalán nem félnek az embertől

CSUHÉMADARAK

Számtalan anyag van a természetben vagy a ház körül, amelyet tekinthetünk hulladéknak, de nyersanyagoknak is. Ilyen például a kukoricacsövek megszáradt buroklevele, a csuhé, amelyből egészen művészi alkotásokat is lehet készíteni. Kezdetnek persze valami egyszerűbbet érdemes választani...

Hogy erdő-mező madárkáit a közeledben tudhasd, Te magad is elkészítheted őket. A következő lépéseket végigkövetve sokáig gyönyörködhetesz az elkészült alkotásokban.

Állítsd össze a „hozzávalókat”:

- két nagyobb és egy kisebb méretű kukoricacsuhé,
- pici faág csőrnek,
- tömőanyag a fejnek és a pocaknak (vatta, gyapjú, papírsebkendő),
- kötőanyag (pl. raffia),
- tű és cérna, - felrögzítés esetén környezetbarát ragasztó.

Az elkészítés lépései a következők:

- Áztasd be a száraz csuhéleveleket pár percre.
- A megpuhult levelekből kettőt fordíts egymás felé, s a szélesebb végei közé illeszd be az ágdarabkát.
- Jó szorosan kösd össze, majd fordítsd szét a két csuhélevelet (a csőr legyen kívül).
- Készíts a tömőanyagból egy kisebb gombócot, és tedd a levelek közé. Ha szépen összesimítottad a ráhajló levélvégeket, és a gombóc sem látszik ki, akkor kösd el szorosan raffiával. Így már látszik a madárka feje, rajta a kis csőrrel.
- Készíts ezután egy nagyobb gombócot, és helyezd újra a két levél közé, az elköttött rész után. Itt, a hasi résznél is igazítsd el a csuhéleveleket, majd újra szorosan kösd össze.
- A fennmaradó részt formázva a madár farkát alakíthatod ki.
- A harmadik levél közepét harmonikaszerűen összehúzza kösd össze, és a két oldalon tetszőleges hosszúságúra vágj szárnyformát belőle.
- Az így kapott szárnyat kösd vagy varrd a madár hátára.
- Ragasztót csak a megszáradt csuhémadárkánál használhatsz, segítségével száraz ágra rögzítheted a kis lényeket.

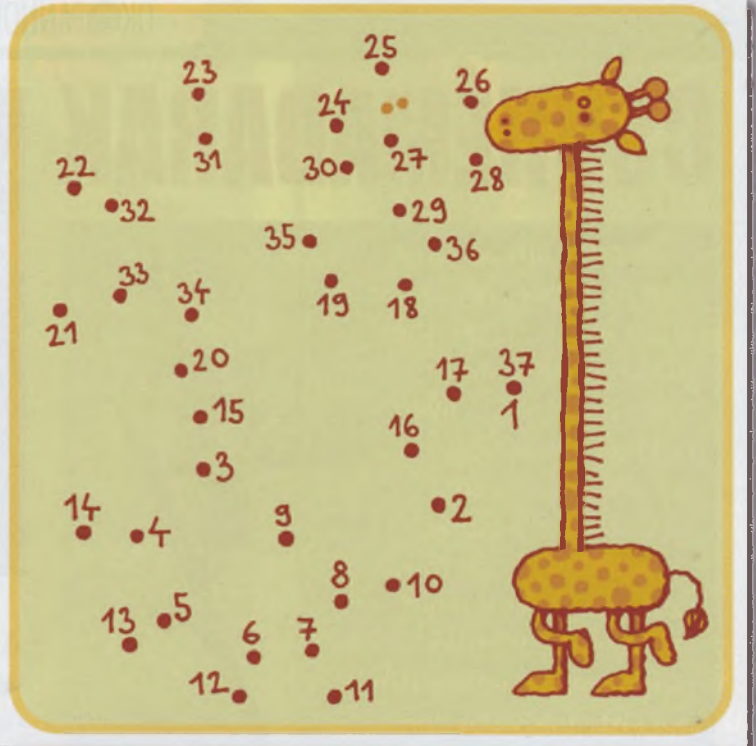
Nyugodtan kérd felnőtt segítségét az első készítéshez! Ha kellő gyakorlatot szereztél, engedd el a fantáziád, hogy madársereglet díszíthesse a szobádat!

Ha van kedved, fotózd le az elkészült műveket, és küldd el szerkesztőségünk címére!

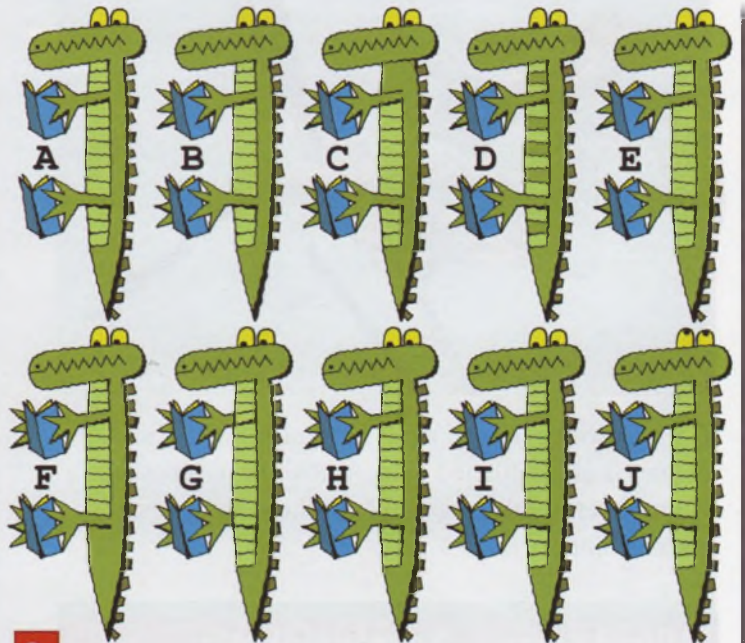
1.

2.

4.

3.

1. Keresd meg a labirintuson átvezető helyes utat!
2. Kösd össze a számokat 1-től 37-ig. Mit látsz a képen?
3. Melyik két krokodil egyforma?
4. Párosítsd az ábrákat. Melyik háromnak nincs párja?

Kvíziló

VÁLASZD AZ ÁLLATOKAT!

JÓ PROGRAM, SZIMPATIKUS KÉPVISELŐK.

BONGO

SZJA
1%

www.zoobudapest.com

Támogasd a Fővárosi Állat- és Növénykertet! Adószám: 15490658-2-42

A tanév végével esik egybe a magyar könyvkiadók nagy ünnepe, a könyvhét. Erdemes kisértélni a pavilonokhoz, és keresgélni az újdonságok között. Némelyik könyvnek az írójával is találkozhatasz - és már nem titok, hogy láthatsz köztük ismerős arcot is...

Könyvajánló

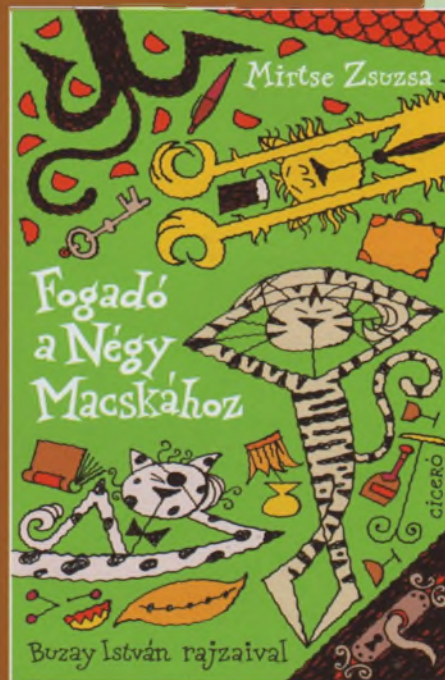
Minden élő az ég alatt

James Herriot könyve a vidéki állatorvosi pálya küzdelmes, fordulatos, gyakran felettébb derűs élményeinek gyűjteménye, amely Yorkshire tájaira vezeti el az olvasót. Nemcsak az állatpáciensekről, hanem az állattartókról, a „gazdokról” is mulatságos, szórakoztató portrékat fest. Hol a kacagástól, hol a meghatottságtól lábad könnybe a szemünk. Történeteinek minden sorából mély humánum, angyali derű és kiváló emberismeret árad - Herriotot nem lehet nem szeretni!

Fogadó a Négy Macskához

Vannak olyan családok, ahol rendben megy minden. Aztán vannak másfélék is. Olyan... ilyen-olyanok. Bolondosak, hőbortosak, jönnek-mennek náluk az állatok, kétlábúak, néglábúak, lábatlanok, macskák, kutyák, innen-onnan összeszedett kicsi lények. És mindegyiknek szállást adnak. Olyan az életük, mint egy mesebeli fogadó, ahol bárki kaphat menedéket. A Ciceró Kiadó gondozásában megjelenő könyv írója a Süni magazin főszerkesztője, Mirtse Zsuzsa, a szívet melengető, vicces illusztrációkat pedig Buzay István készítette, akinek nevét szintén ismerheted, hiszen tíz éve ő rajzolja a Süni rejtvénygrafikáit. A történet az első szótól az utolsóig úgy történt meg, ahogy olvasni fogod, mert az Életnél nagyobb rendezőt senki sem talált még ki. Tehát ha bárminemű hasonlóságot tapasztalsz benne valós személyekhez, az egyáltalán nem a véletlen műve!

A Szent Johanna gimni

Se szeri, se száma azoknak a tinikönyveknek, amelyek amerikai fiatalok mindennapi, mégis izgalmas kalandjait mesélik el;

biztos olvastatok Ti is sok ilyet, vagy láttatok megfilmesítve a tévében. Ámde idehaza is élnek fiatalok, s bármily meglepő, az ő életük is legalább ilyen érdekes téma. Lássuk hát, mi történik Renátával a Szent Johanna gimnáziumban: egy suliban, ahová mindenki szívesen járna...

Schmidt Egon
Manócska

Manócska

Hallottál már azokról az apró emberkékről, akik hegyes sikkát hordanak, és segítenek a bajba jutott állatokon? Igen, a manókról van szó... Hogy ők csak a mesékben léteznek? A mesékben sokszor több a valóság, mint azt gondolnád! Ebben a mesében pedig különösen, hiszen az írója Schmidt Egon, akit a Süni olvasóinak aligha kell bemutatni. Aki olvasta már gyerekkönyvsorozatának korábbi köteteit (vagy a felnőtteknek szóló műveit), az bizonyos lehet benne, hogy most sem éri csalódás: a kisfiú és a mesebeli, piros sikkás Manócska kalandjain keresztül valódi ismereteket gyűjthet a természetről!

KERESZTNÉVSOR

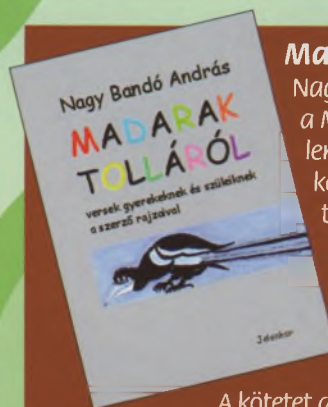
A limerick igen jellegzetes ritmusú és rímelésű angol versforma, semmivel nem téveszthető össze. Ilyen limerickeket tartalmaz Nagy Bandó András névnapos könyvecskéje, Szűcs Édua rajzaival. A legismertebb neveket sikerült versbe önteni, sok derűvel, szellemes poénnal.

Madarak tolláról - Fából vasparipát

Nagy Bandó András első verseskötete, a Madarak tolláról közel hat éve jelent meg, és tízezer példány fölött került az olvasók kezébe. Verseit több CD-re énekelték föl, tananyagává lettek, mondják óvodákban és iskolai szavalóversenyeken, használják a Színművészeti Egyetem beszédtechnika óráin.

A kötetet a szerző saját maga illusztrálta. Folytatásának is tekinthető akár a Fából vasparipát című kötet: mindkettőt jó szívet ajánljuk gyerekeknek és szüleiknek.

Játssz velünk és nyerj!

Ha a következő kérdésekre helyesen válaszolsz, megnyerheted az itt látható játékalatokat valamelyikét. Ha most nem volt szerencséd, megvásárolhatod őket a Budapesti Állatkert ajándékboltjában!

1. Van-e agyara a nőstény afrikai elefántnak?
2. Mivel foglalkoznak hagyományosan a maszajok?
3. Melyik dísnövényünk származik Fokföldről?
4. Mennyi ideig fejlődik a májusi cserebogár lárvája?
5. Milyen madár a „vakvarjú”?

NYEREMÉNYJÁTÉK-SZELVÉNY (Ne felejtse el a hátoldalon az adatait kitölteni!)

NYERJ ÁLLATOT MAGADNAK!

1.
2.
3.
4.
5.

NEKED VAN MÁR ORRSZARVÚ?

1. Hányféle orrszarvú él Afrikában?
.....
2. Melyik földrész a rókamangusza hazája?
.....
3. Milyen magas egy újszülött zsiráf?
.....

RAJZOLD LE!

Mit teszel Te magad a környezeted védelméért?
(A rajzot kérjük mellékelni!)
az Albatrosz Gyermekkönyv-Nagykereskedés
ajándékát nyerheted

-
.....
.....

Beküldési határidő: 2010. június 19.

MEGRENDELŐSZELVÉNY

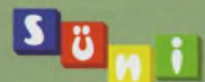
TAKARÍTSON MEG 16%-OT, VAGY AKÁR 20%-OT!

Ha ezen szelvényen igényli a **Vadon** magazint, vagy a **Süni** magazint, akkor 16%-kal, esetleg **20%-kal olcsóbban** juthat lapjaihoz, mintha az újságárusoknál vásárolná meg.
Adatait titkosan kezeljük.

A lapo(ka)t kedvezményezettje címére is átirányíthatja.
Lepje meg családtagjait, barátait a **Vadon** és a **Süni** magazin nyújtotta kalandokkal!

- Kérem, küldjék a **Süni** magazint egy éven át példányban
(díj: 2010 Ft/év példányonként, kedvezmény 16%)
- Kérem, küldjék a **Vadon** magazint egy éven át példányban
(díj: 2010 Ft/év példányonként, kedvezmény 16%)
- Kérem, küldjék a **Süni** és a **Vadon** magazint egy éven át példányban
(díj: 3810 Ft/év példányonként, kedvezmény 20%)

(Az adatokat a szelvény túlsó oldalán kell kitölteni)

NYEREMÉNYJÁTÉK-SZELVÉNY

NYERJ ÁLLATOT MAGADNAK!

Nevem:

Címem:

Iskolám neve és címe:

Kedvenc állatom:

ÁLLATKERTI NEVELŐSZÜLŐ LEHETSZ

Nevem:

Címem:

Iskolám neve és címe:

Hol vásároltam a Sünit?

előfiztettem

újságárusnál

egyéb helyen

TE MIT TESZEL A TERMÉSZETÉRT?

Nevem:

Címem:

Iskolám neve és címe:

Melyik cikk tetszett a legjobban?

Beküldési határidő: 2010. június 19.

Ha nincs, most nyerhetsz egyet!

Ha jól válaszolsz az alábbi kérdésekre, kis szerencsével nevelőszülője lehetsz a képeken látható állatok egyikének. Haza ugyan nem viheted, de a Budapest Állatkertben meglátogathatod. Kapsz névre szóló, díszes oklevelet, életrajzi lapot az állat adataival, meghívást évente kétszer az Állatkerti Nevelőszülők Találkozására, valamint állatkerti nevelőszülő-kártyát, mely 10% kedvezményt biztosít az Állatkerti Ajándékboltban.

1. Hányféle orrszarvú él Afrikában?

2. Melyik földrész a rókamangusza hazája?

3. Milyen magas egy újszülött zsiráf?

Ha most nem volt szerencséd, akkor is örökbefogadhatod az Állatkert bármelyik állatát. Az örökbefogadás ajándéknak is kiváló: így bármilyen alkalomra meglepheted barátaidat, rokonaidat egy valódi oroszlánnal vagy elefánttal, de akár lajhárral, pávával, csacsival vagy majommal is (a nevelőszülő és fogadott „gyereke” közti bármilyen hasonlóság csakis a véletlen műve lehet)! Iskolák, óvodák, osztályok, klubok is örökbefogadhatnak. Minden támogatónk neve egy éven keresztül olvasható az Állatkertben elhelyezett tablón és az Alapítvány hon-lapján. Az örökbefogadásról bővebb információkat a www.allatkertialapitvany.hu címen olvashattok, vagy érdeklődjétek a 363-3701-es telefonszámon.

(NY)EREDMÉNYHIRDETÉS

Az Állatkerti Ajándékbolt ajándékát nyerték:

Arnóth Anka (Budapest), Ábrahám Barna (Zákányszék), Bárkányi Gábor (Szeged), Bátka Gréta (Budapest), Buruzs Amarilla Napsugár (Szeged), Kovács Panna (Budapest), Schell Réka (Budapest), Sipos Bálint (Üröm), Szepesi Annamária Tünde (Kadarkút), Takács Anna Liliána (Legénd)

Állatkerti nevelőszülők lettek:

Ferencz Dávid (Bonyhád), Herczog Sára (Gánt), Marcell Panna (Tárnok)

Az Albatrosz Gyermekkönyv-nagykereskedés ajándékát nyerték:

Csáki Fanni (Ikrény), Fehérdi Flóra (Budapest), Lévai Anna-Liza (Kecskemét), Rauchwarter Dorka (Győr), Viktor Anna (Gyöngyös)

A Fauna Fajátékbolt ausztráliai madaras faját nyerte:

Németh András Nimród (Érd), Stockhaus Tamás (Salgótarján)

Befizető neve (intézmény esetén a kapcsolattartó neve is):

Levélcíme:

Telefonszáma:

Kedvezményezett neve (ha nem azonos a befizetővel):

Lakcíme:

Dátum: Aláírás:

év

hó

nap

Köszönjük, hogy előfizetésével munkánkat támogatja!

Előfizetési kérdéseire szívesen válaszolunk a (36-1) 266-5449 telefonszámon.

Kérjük a kupont olvashatóan kitöltve küldje vissza a Süni és Vadon magazinok szerkesztőségének címére: 1242 Budapest, Pf. 455.

E-mail: szerk@vadon.hu

A magazinokat csak a pártoló tagsági díj beérkezése után tudjuk biztosítani.

A díjak csak belföldi kézbesítésre érvényesek.

Küszöbön a nyár, amikor mindenki a természetbe igyekszik – de egyáltalán nem mindegy, hogyan! Cseppet sem meglepő, hogy a Süni olvasóinak bántja a szemét a sok szemét, amit az erdőn-mezőn eldobálnak a felelőtlen emberek. Volt, akinek a tűzveszély is eszébe jutott!

Csáki Fanni Ikrényben él, és azt rajzolta le, amint a szüleinek fát ültet. A madáretetést is fontosnak tartja, és természetesen ő sem dogja el a hulladékot.

„Télen etetem az állatokat a havas erdőben” – írja **Lévai Anna-Liza** Kecskemétről, és rajzán meg is örökítette a szarvast, őzet, rókákat és nyulakat a madáretetők mellett.

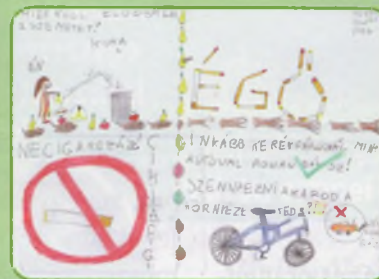

Viktor Anna, gyöngyösi kislány a szemetelés ártalmaira hívja fel a figyelmet: rajzának egyik oldalán derűs, tiszta, napsütötte rét, a másikon pedig szomorú, szürke, szemetes táj látható

Rauchwarter Dorka Győrből küldte el rajzát, és mivel még csak öt éves, a szöveget a szülei írták helyette. Édesanyjával összegyűjtik a szemetet, tisztán tartják a környezetet, és télen etetik a madarakat.

tartják a környezetet, és télen etetik a madarakat.

Fehérdi Flóra, kilenc éves budapesti olvasónk rajzán a füst áll a középpontban: a levegőt szennyező autózás helyett a kerékpározást

ajánlja, és a dohányzásról is igyekszik mindenkit lebeszélteni, nem feledkezve meg arról sem, hogy az eldobott gyufa vagy cigaretta erdőtüzet okozhat.

Néhány hűséges olvasónk munkáit már díjaztuk, de újra meg újra szebbnél szebb rajzokat kapunk tőlük. Minden alkalommal jutalmazni őket sajnos nincs lehetőségünk, de „versenyen kívül” közléstünk közülük néhányat, és alkotóiknak hűségoklevelet küldünk!

Klausz Gréta Martina Páparól levelez velünk, és kedves szülinapi köszöntője mellé egy kéréssel is fordult hozzánk: a „10 dolog, amit ne tegyél...” sorozatban a cicákról szeretne olvasni. Kedves Gréta! Már írtunk ebben a sorozatban a macskáról, a 2009/1 számban!

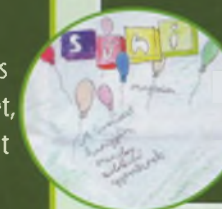
Bognár Gabriella

Érdről ezúttal az élőhelyek megőrzésére hívja fel a figyelmet rajzával, mely gólyatávlatból ábrázol egy falut. Egy kérése is van hozzánk: a denevérekről szeretne bővebben olvasni. Kedves Gabi! Igyekszünk minél hamarabb teljesíteni, addig is olvasd el a Süni 2007/2 számában a „Nem látsz a füleddel?” című írásunkat.

Születésnap ajándékba, a Süni fennállásának 25. évfordulója alkalmából kaptuk ezt a gyönyörű rajzot Nagyszékelyről, **Hruska**

Ilkától. Szokás szerint a levelét, sőt, a borítékját is rajzzal díszítette. Köszönjük a kedvességet!

A Budapesti Állatkert szinte minden sarkában állatkölykökkel és fiókákkal találkozhatunk, a gorilla- és orángutánkölyöktől a zsiráfborjún át egészen a vízfelületek környékén tipegő kiskacsáig. Kedvcsinálónak bemutatunk néhányat az apróságok közül!

Orángután- és gorillakölyök egyszerre: utoljára tíz éve láthatott ilyet a budapesti közönség

Gorillafiú után orángutánbébi!

Tíz év után újra gorilla- és orángutánkölyök született a Fővárosi Állat- és Növénykertben, ami azért egész különös, mert az ezt megelőző kölyökszületés 2000-ben szintén egymást követve történt a két fajnál. Talán éjszaka egymás hálószobájába lesnek a párok? Ezt nem tudhatjuk, ám az egybeesés nagyon figyelemre méltó...

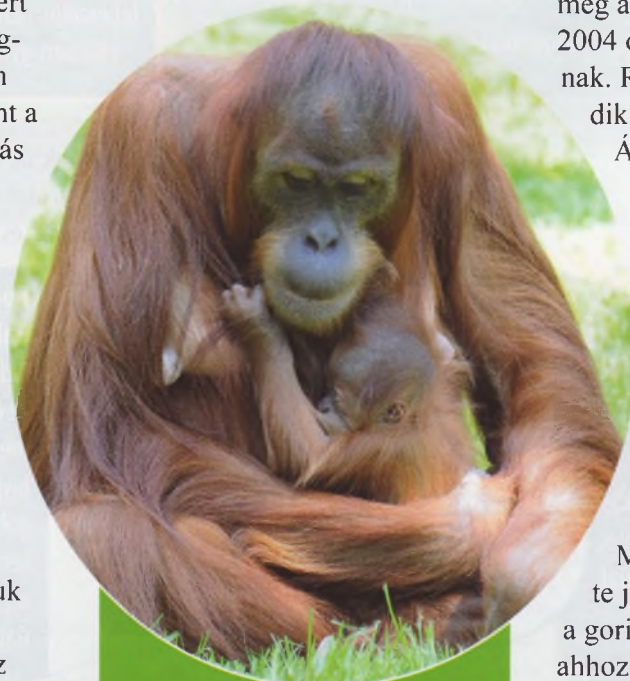
Január 5-én született *Bongó*, a kis gorillafiú, *N'Yaounda* első kölykeként. *N'Yaounda* remek anyának bizonyult, odaadóan gondozza a picit, aki nagyon szépen fejlődik, és lassan már első önálló kalandozásait is láthatjuk a kifutón. A gorillagyereket a 10 évvel ezelőtti születésekhez hasonlóan most is követte egy orángutánbébi. Az apróság április 4-én reggelre látta meg a napvilá-

got, ám egyelőre még nem sokat lehet látni belőle. A gondozók azt mindenesetre már meglesték, hogy a jövevény kislány. Anyja, a

11 éves *Jambi* a Chesteri Állatkertben született, és 2007 márciusában érkezett Budapestre. A kölyök apja, *Chuji* Hamburgban látta meg a napvilágot 1996-ban, és 2004 óta tagja a budapesti csapatnak. Rajtuk kívül még egy harmadik felnőtt orángután is él Állatkertünkben.

Ahogy az egészen fiatal emberszabású majmognál szokásos, a kölyök ideje nagy részét pihenéssel, illetve táplálkozással tölti, miközben folyamatosan anyjába kapaszkodik. Ez egyben azt is jelenti, hogy ebben az életkorban még alig látni belőle valamit.

Mivel az orángutánok szörzete jóval bozontosabb, mint a gorilláké, nagy szerencse kell ahhoz, hogy a cseperedő utódot a látogatók már most megfigyelhessék.

Az orángcsecsemő neve egyelőre még ismeretlen

A kattamakiknál nem túl gyakori dolog az ikerszülés

Ikermakik

Április 3-án két kölyöknek adott életet a *Gumus* nevű nőtényi katta, vagy más néven gyűrűsfarkú maki. Állatkertünkben most először születtek kattaikrek, ám úgy tűnik, egyáltalán nem okoz gondot az anyának, hogy egy helyett két apróság ugrabugrál a hátán, és csimpaszkodik a szőrébe. Kifutójuk fáinak lombkoronájába sem okoz gondot feljutnia a kicsikkel a hátán, és ilyenkor mozgásukat is jól láthatja a közönség. Annál is inkább, mivel a gyűrűsfarkú makik kifutóját úgy alakítottuk ki, hogy a látogatók akár be is sétálhatnak a félmajmok közé. Az állatkerti csapat egyébként összesen hat, illetve a két legújabb kölyökkel együtt nyolc állatból áll.

A vízityúk Magyarországon védett, eszmei értéke 10000 Ft

Vízityúk-fiókák

A makikhoz hasonlóan ugyancsak két jövevény cseperedik a Vízparti Élet Házának szomszédságában található, „Pákásztanya” nevet viselő bemutatóhelyen, ahol két vízityúk fióka kelt ki a múlt héten. A fiókák ebben a korban még nemcsak méretben különböznek a felnőttektől, hanem a fejük is szinte teljesen csupasz, és a csőr jellegzetes piros színe sem alakul még ki. Viszont már a fiókákon is látható a tipikus, hosszú ujjakkal ellátott láb, amely kifejezetten hasznos a süpedős, ingoványos terepen. Magyarországon a Balaton, a Fertőtó, a Velencei-tó és a Tisza-tó térségében figyelhetőek meg a legnagyobb számban, de a budapesti Városliget vízfelületei környékén sem számítanak ritka vendégnek.

Zsiráfborjú a kifutón

Már a kifutóra is kiengedik a zsiráfcsapattal együtt a nemrég világra jött kis zsiráfborjút. A március 3-án született kisziráfot anyja, *Santana* gondozza. A kicsi világra jöttekor közel 180 cm magas volt, és azóta is szépen gyarapszik, bár még sokat kell nőnie, hogy elérje a kifejlett állatok 4-5 méteres átlagmagasságát.

MADAGASZKÁR

A világ legkisebb „kontinense”

Írta: Szabon Márta, fotó: Nick Garbutt

nyek elszigetelt kialakulása (törzsfejlődése) körülbelül 200 millió évvel ezelőtt vette kezdetét, amikor az addigi egyetlen szuperkontinens, a Pangea feldarabolódott, és részei, a mai kontinensek, a jelenlegi helyükre vándoroltak. Madagaszkár valószínűleg 140 millió éve vált le Afrikáról, majd úgy 90 millió évvel ezelőtt Indiától is elszigetelődött. Így az élőhelyeket itt ma olyan fajok foglalják el, amelyek sehol másutt nem élnek.

Különleges élőlények

Nem tudunk egyetlen olyan állatot sem megnevezni, melynek Madagaszkáron ne alakult volna ki valamilyen megfelelője. Ezt a jelenséget „párhuzamos” evolúciónak nevezik a tudósok. „Valódi” majmok nincsenek Madagaszkáron, de a makik – az úgynevezett lemurok – a majmok ökológiai helyét foglalják el. Vetélytársak hiányában a legkülönfélébb élettereket népesítették be, ma összesen 70 fajukat ismerjük. Vannak köztük fákon és talajon élők, rovarokkal és kistermetű gerincesekkel táplálkozóak,

mindenevők és specializálódott növényevők, nappali és éjszakai életmódot folytató fajok is.

A majmokhoz hasonlóan hiányoznak Madagaszkárról a kutya- és macskaféle ragadozók is,

amelyek szerepét a cibetmacskaféle fossa vette át, a sünöket pedig a tanrekek helyettesítik.

Új felfedezések

Madagaszkár ún. evolúciós „forrópont”, azaz földtörténeti szem-

Bár Madagaszkár szigete földrajzi szempontból nem önálló földrész, mégis olyan egyedi állatok és növények lakják, amelyek sem a közeli afrikai kontinensen, sem sehol máshol a világon nem fordulnak elő. Ezért a szemlélőben az a benyomás alakul ki, mintha a sziget önálló földrész lenne.

Szifaka és egérmaki: egy nagyobb és egy egészen apró félmajom

Néhány évvel ezelőtt már beszámoltunk arról, hogy az európai állatkertek szövetsége természetvédelmi kampányt indított a sziget élővilágának, természeti kincseinek megmentése érdekében.

Ez volt a Madagaszkár Kampány, amelyben a Budapesti Állatkert is aktívan részt vett. A júniusban átadásra kerülő Madagaszkár-ház is szeretné a figyelmet felhívni egyedülálló sziget sérülékenységre, az

itt élő fajok kipusztulásának veszélyére.

Afrika is, meg nem is

Ezen a hatalmas szigeten majdnem minden élőhelytípus előfordul rajta, a trópusi esőerdőtől a szavannán át az emberi tevékenység okozta félsivatagig. Az élőlé-

A fejenálló baobab

Madagaszkár tekinthető a baobabfák igazi hazájának, hiszen a szigeten hat faj él, míg Afrikában és Ausztráliában egy-egy. Különös legendák kapcsolódnak a majomkenyérfaékhoz. Egyik szerint a baobabok valamikor normális növények voltak, de magukra vonták az istenek haragját, büntetésből fejre állították őket, ezért merednek az ég felé gyökereikkel. Valóságban a gyökérzetük is csenevész. A hatalmas vízraktározó fatönc palackra hasonlít, kerülete a 40 m-t is elérheti. Törzsükről méteres táblákban fejtik le a kérget, amely lazán összeálló rétegekből áll. Ezeket szétszedve, megszárítva csomagolóanyagként, a papírt helyettesíti. A baobab gyümölcse fogyasztható, az érett termés magjának 12-15%-os az olajtartalma. Terméshúsa cukor és savtartalmú, üdítő italt készítenek belőle. F fiatal leveleiből főzeléket készítenek, és mivel a korona elérhetetlen magasságokban van a törzsbe lépcsőfokokat vernek.

pontból gyorsan jelennek meg itt az új fajok. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a szigetről újabb és újabb, korábban a tudo-

mány számára le nem írt fajokat fedeznek fel. Az elmúlt években például három új lemurfajt írtak le a sziget keleti részének erdeiből. Mindhárom faj az egérmakik közé tartozik, azaz olyan aprók, mint a kis rágcsálók.

Madagaszkár növényei

Madagaszkáron mintegy 7600 növényfaj ismert, ebből több mint 600 faj a szukkulensek, pozsgások közé tartozik. A sziget nyugati részén a partvidék és a belső magasság között az ún. Satranastyepp található, amely pálmafásfüves puszta. Északnyugaton mangroveerdőségek találhatóak, jellegzetes, sok lábon álló örökzöld cserjékkel. Dél felé haladva a táj arculata megváltozik. A kevésbé csapadékos területeken az éghajlati feltételekhez jól alkalmazkodott, szárazságtűrő növényzet él, köztük legismertebb a baobabfa és a sok-sok kutyatejféle. A sziget flórájának leggazdagabb részén, a keleti oldalon trópusi esőerdő található, ahol többek között a mahagóni, tamburissza (koporsófa), ámbrafafa, dalbergia és az utazók fája is él.

Levélfarkú gekkó: Madagaszkár számtalan endemikus, azaz csak itt előforduló hüllőfajának egyike

Ha híres embereket kell felsorolni, szinte biztos, hogy elsőként mindenkinek színészek, énekesek, sportolók vagy egyéb „sztárok” jutnak eszébe, esetleg még írók vagy politikusok, de tudósok aligha. Pedig a tudomány csillagai azok, akiknek igazán ott volna a helyük a példaképek között!

Kovács Gyntla felvételei

Gánti Tibor professzor (1933-2008) portréja, Gulyás László festőművész alkotása a váci életút-kiállításon.

„Bármennyire hihetetlen, a tudomány úgy keresi az élet keletkezésének útját-módját, hogy azt sem tudja, mit is keres tulajdonképpen” – e mottóval vezette be „Az élet általános elmélete” című könyvét **Gánti Tibor** professzor (1933-2008). Az elmélet, amelyet kidolgozott, felkavarta a világ tudományos életét, és ha nem a nagyvilágtól akkor még elzárt Magyarországon él, egykori munkatársai szerint talán Nobel-díjat is kaphatott volna érte. Szeretett szülővárosa, Vác életút-kiállítással tisztelgett a kiváló tudós emléke előtt.

A „vegymotor”

Gánti Tibor iskolás korától kezdve természetbúvár volt: az élőlényektől a barlangászatig minden érdekelte, de nagyon korán elgondol-

kozott azon is, hogy miként is foghatjuk fel az élet lényegét. Úgy vélte, hogy a kérdésre a választ a kémiában kell keresni, ezért is ment vegyész-mérnöknek. Kereste azt a legegyszerűbb kémiai anyagcsoportot, amely képes volt az élet alapvető tulajdonságainak kialakítására: fenn tudta tartani magát a környezet sokféle és változó hatása között, és önmagához hasonló utódokat hozhatott létre. Ennek a legegyszerűbb kémiai masinának a „chemoton” nevet adta, amit kissé tréfásan „vegymotornak” lehetne fordítani.

Kilátás az óratoronyból

Édesapja kitűnő órás-mester volt; tőle kapta örökül végtelen pontosságát. „Miután órás apám kezelte a nagytemplom toronyóráját, ... mindennap fel kellett mennem a váci dóm egyik csonka tornyába és felkurblizni az óraművet hajtó mázsányi súlyt. Ezt én arra használtam fel, ... hogy kiüljek a 23 méter magasban lévő kőszobrok... lábához, és onnan csodáljam az elem táruroló panorámát...” – emlékezik vissza egyik könyvében. Nem volt „szobatudós”, fáradhatatlanul járta a természetet, vadászott és barlangot kutatott. Ez utóbbi területen is a kémia tudományát hívta segítségül, s új elméletet gyártott a mészkőben végbemenő oldási folyamatokról.

Emlékhelyek a Dunakanyarban

Biokémiai, élettani kutatásainak eredményeire nemcsak egyetemi

tanítványait oktatta, hanem az olvasó közönséget is megtanította a természet „okos” szeretetére. Külön fejezetet szentelt két, jobb sorsra érdemes kutató, az afrikai vadász *Kittenberger Kálmán* és a madárhangok rejtelmét feltáró *Szőke Péter* életművének bemutatásának is. Nagymaros díszpolgárává avatta, s emlékéét őrzi két kedves helye: emléktáblája a Rigó-sziklán, ahonnan gyönyörű panoráma nyílik a Dunakanyarra, és kopjafája a zebegényi Ernő-forrás csendes völgyében, ahol hamvait befogadta a természet.

A váci dóm óratornya. El tudod képzelni a professzort gyerekkorában, amint ott ül a párkányon, a kőszobrok lábánál?

KALAND, ÉLMÉNY SZÓRAKOZÁS

a 10 éves
TROPICARIUMBAN!

Félelmetesnek látszó kétméteres **CÁPÁK**, simogatható **RÁJÁK**, lústán elnyúló **ALIGÁTOROK**, szabadon repkedő, csivitelő kismadarak, játékos **MAJOM**-családok, egzotikus **HÜLLŐK**, mesékben látott színpompás édes- és sósvízi **HALAK** ezrei várnak benneteket különleges trópusi állatkertünkben. Interaktív **JÁTÉKOK**, érdekes **INFORMÁCIÓS** rendszerek, **GYERMEKSZÜLINAPI** program.

Bővebb infó: www.tropicarium.hu

1222 Budapest, Nagytétényi út 37-43./ Campona Bevásárlóközpont

LogIQs GrafIQs

A logIQs grafIQs körök feladatainak megoldását a fejlesztésben, és a tehetségnevelésben használjuk. Nemcsak a térlátást, térbeli gondolkodást fejlesztik, de a logikus gondolkodásra, a matematikai gondolkodásra, a memóriára, a koncentrációképessegre, a problémamegoldásra, és a döntéshozatalra is jó hatással vannak. Továbbiakat a „LogIQs GrafIQs” körökről a www.logikus.5mp.eu honlapról tudhatsz meg!

VIRÁGBOG

Húszarcú virág!

A felső, számozott virágoknak megfelel egy-egy alsó, betűvel jelölt. Párosítsd össze őket! Sikerült mindnek megtalálni a párját? Vigyázz, mert olykor csak igen kis különbség van, és mindegyik képből pontosan kettő szerepel!

Báli Péter

Előző számunk „Kígyógyász” c. rejtvényének megoldása: A kosarunkban összesen hat kígyónk van, ebből egy kobra. (A kígyók egész számúak.)

EGY MACSKA és sok-sok halacska

Írta: Bodó Iván, rajzolta: Mirtse Áron

2010. 02. 06.

A sánta róka nyomában

Fehér a táj. Délutánra újabb nagy havazást ígér a meteorológiai szolgálat. Hófehér a tó is. A tizenöt centi vastag jeget tíz centiméteres hópaplan takarja. A jég alatti vízi világ a frissen hulló hóréteg alatt szinte koromsötétbe burkolódik, hiszen a vakító fehér takaró a fény 95%-át visszaveri. A hosszan tartó fényhiány kedvezőtlen körülményeket teremt a mélyben. Elfogyhat az éltető oxigén, melyet ilyenkor a hidegvízi algafajok termelnek meg a fotoszintézis melléktermékeként, azonban ehhez fény kell!

Am az oxigén máshonnan is bekerülhet a tavakba: például a befolyó vízzel! A hideg víz a levegőből nagy mennyiségű oxigént képes magához kötni. Nekivágtam hát a bereknek, megcélozva a duzzasztó műtárgyat, mellyel szabályozni lehet a tóba fo-

lyó víz mennyiségét. Öltözetem mellig erő nadrágszirma, vattakabát. Vállamon a hosszú nyelvű csáklya, mely a vízkormányzás nélkülözhetetlen eszköze. Úticéлом jó órányi járásra van, nádasokon, mocsarakon visz az ösvény, melyet vaddisznók és szarvasok tapostak ki a patak mentén, itatóhelyeket keresve. Utamat vidracsapások és rókanyomok keresztezik. Kicsit úgy érzem magam, mint *Derszu Uzala* a híres *Kuroszava*-filmben, mely az egyik kedvencem, hiszen a természet és az azt szeretve tisztelő ember kapcsolatáról szól (érdemes kikölesőnőzni!).

Észreveszek egy rókanyomot, mely velem egy irányba tart. Olyan különös – rövidesen rájövök arra is, hogy miért: csak három lába van! A negyediket valószínűleg egy hurokban vagy csapóvasban hagyhatta... Orvvadászok is járnak tehát ezen a

Bármilyen hosszú volt is az idej tél, végül mégiscsak véget ért, most már csak emlék. Emlékekből azonban nincs hiány, tehát érdemes felidézni őket. A halásznaplóban visszalapozunk tehát februárig, amikor még csak álom volt a tavasz...

vidéken. Követem hát az én sánta rókámat, tudva, biztosan, óvatosan és jó helyekre lép a zombékok között. Nyomai egyszer csak letérnek a csapásról, és egy rekettgyeűz alá vezetnek, ahol vérnyomokat és fécántollakat találok. Őszintén gratulálok túravezetőmnek!

Végül elérem a duzzasztót. Állítok a deszkázatán, így kormányozva több vizet a tó vermelő halai felé. Visszaindulok; ekkor már palaszürke az ég. Mire a halásztanyára érek, már nagy pelyhekben szakad a hó! Talán az idén az utolsó.

2010. 02. 07.
Szarka, a cica

Reggelre huszonöt centiméter friss hó hullott. Hólapátolás közben a tornác előtt macskanyomokra leszek figyelmes. Sőt, a párkányon is! Az ajtó mellett, egy vödörben a kutyatápot tartom. Lehet, hogy lesz egy újabb kis barátom? Ebédemből persze hagyok, és egy műanyag tányérba pontyhusit meg kevés tészta levet merek a ha-

lászléből, majd a menüt kiteszem a tornácra. Szürkületben meg is érkezik vendégem, nyávigással jelezve jöttét, pontosabban azt, hogy adagját kissé alulméreteztem... Óvatosan ajtót nyitok, és egy fekete-fehér tarka cica ugrik ijedten a párkányon át a hóba. Am nem szalad messzire: onnan nyávogja, hogy maradjon ő reggelire is...

Így is lesz: papírdobozból készítettem neki lakást, kibélelve egy régi, kinyúlt pulóverrel, a vacsorára sült rántott pontyból pedig néhány falatot félretettem neki. A kezemet már egészen közel engedte magához, és volt kedve némi doromboláshoz is. A színe szerint a *Szarka* nevet kapta.

2010. 02. 14.

Lakoma a madaraknak

Kitartó az idej tél! Vastag hó borít még mindent. Megjelentek a ház körül a feketerigók. Feldaraboltam nekik néhány fonnyadtabb almát, melyeket hangoskodva húztak el egymás csőre előtt. Aztán furcsa kis madárhangra lettem figyelmes, melyet még ezidáig nem hallottam. Csíip-csíip, hangzott a konyha ablaka alól. Kikukucsáltam, és egy vörösbegy ugrált a havon, onnan szedegette a cinegék és mezei verebek által lepotyogtatott madárkalács-darabokat. No, te kis szerencsétlen, gondoltam magamban, ma királyi lakomában részesítelek! Levelibékám lisztkekacai-ból – melyeket Lívia kifejezetten utál, a frissen kelt legyeket kedveli – hat kövér példányt kivettem a hókupac tetejére. A konyhaasztalon térdelve vártam az eseményeket. A vörösbegy újra leszállt, és hinni sem akart apró gombszemének... Aztán mégis csak elhitte, hogy ez nem csupán káprázat! Csőrében lisztkekaccal távozott, és vissza már ketten jöttek, mert hozta a párját is magával.

**2010. 02. 15.
Jó reggelt,
vörösbecy!**

Reggel a vörösbecy hangjára ébredtek. Kimegyek a tornácra, és utánozom – nem túl bonyolult... Szinte hihetetlen, de odarepül mellem, a tőlem karnyújtásnyira lévő orgonabokor ágára! Naná, hogy a lisztkekacait várja! Meg is kapja őket...

**2010. 02. 21.
Megjöttek a libák**

Ma megjöttek a nyári ludak! A ragyogó napsütésben negyven pár toporog a tó gátján, és várják a tavaszt – bevallom, velem együtt! A hó erősen olvad, s bár a tópart madarai még változatlanul látogatják az etetőket, már jut ide-

jük és energiájuk némi torzsalkodásra is. Hiába, ez már tavaszias virtus!

**2010. 03. 10.
Sok légy békát győz?**

Hihetetlen, de szakad a hó! Legyen ez már az utolsó! Reggelre három centi esett, de olvad. Leveli Líviának még az este beöntöttem a kelő légybábokat. Most vagy húsz légy cirkulál a terráriumában. Lehet, hogy megalázó helyzetbe hoztam: rászállnak a hátára, fejére... Sok légy békát győz?

**2010. 03. 12.
Ez már hal-adás!**

Ma a halszállító teherautónkkal a Kis-Balatonra kirándulunk. Megkezdődött ugyanis a tavaszi keszeghalá-

szat. Ezer kilónyi jól megtermett dévérkeszeg vár bennünket: utaznak majd velünk ide, a tóba. A Kis-Balaton csodálatos élőhelye halaknak, madaraknak egyaránt. Persze az összefüggés szoros, hiszen főképp hlevő madarak fészkelnek a területen. Kócsagok, szürkegémek, kárókatonák, sirályok és csérek repülnek fel az út melletti nádasokból a robogó autó hangjára. A berekvilág helyén, melyet egykor az emberi mohóság lecsapolt, ma újra víz hullámszik, befogadva a Zala folyót, annak minden hordalékával és tápanyagával együtt. Nem is csoda, hogy a dévérkeszegenek itt gyorsan és nagyra nőnek, nem ritka közöttük a három kilós példány sem.

Miután a halak autónk vízzel feltöltött kádjaiba kerülnek, hazafelé indulunk. Eszembe jut *Fekete István* örök érvényű műve, a Tüskevár. Szinte látom a Zalán a kátrányozott ladikot, melyben Matula bácsi evez, majd gyorsan távolodunk a hídtól, ám gondolatom még sokáig marad itt velem.

A halásztanyára érve a kádakról műanyag csúszda segítségével jutnak a halak új élőhelyükre. Természetesen macskám is szívesen asszisztál az „akvaparkban”, mert megszerette gyorsan a nyers halat. Ám a keszegek most oly nagyok, hogy ki kell várnia, amíg halat pucolok. Ez gyorsan eljön: közeleg az este, és a vacsora mi is lehetne más, mint sült keszeg!

2010. 03. 22. Tavaszi madárdal

Ébrednek a természet! Ma megkaptam az idei első szúnyogcsípésemet. Bontogatja leveleit a bodzabokor. Duzzadnak az orgonák és a korai gyümölcsfák rügyei is. Kezdetét veszi a megújulás. Vidáman és szerelmesen dalolnak a madarak – már aki tud... De még a kevésbé tehetségesek is elhiszik magukról jókedvükben, hogy remek dalnokok! Jókat nevetek a gémeiken, varjakon, akik egy kissé belefeledkezve a tavaszi zsongásba, lelkesen köszörülnek a torkukat. Ma hallottam először a fülemület. Visszatértek déli teledőhelyeikről a seregélyek is. A hangoskodásukra lettem figyelmes, és aztán arra, hogy a még levéltelen, hatalmas nyárfa hirtelen sötét színű lomb... azaz tollkoronát kapott a rátelepedett ezres seregélycsapattól. Világra jöttek a rókacsemetek: szüleik reggelre lelkesen és rendszeresen eltüntetik a számukra kikészített ajándékhalakat, melyek a legutóbbi keszegszállítmányból származnak. Tettem nagy haltartó számba a dévérekből, ám egy-két darab elpusztult közülük. No, ezeket kapják meg a rókák.

2010. 03. 26. Csip-csip csóka, vakvarjúcska

Csip-csip csóka, vakvarjúcska Szarka névre hallgató macskámnak gyanúsán gömbölyödik a pocakja, és nemcsak evés után... Reszketek, tóparti egerek, hamarosan megszületik az egérfogók újabb generációja!

Ma reggel a bakcsók is megérkeztek. Amint kinyitottam az ajtót, úgy harminc példány repült fel a víz fölé hajló rekettgyeűz ágairól. Hallatva jellegzetes „kvak-kvak” hangjukat, melyről népies nevüket kapták: vakvarjúnak hívják őket, mivel a „k” betű, nyilván a kiejtés könnyítése miatt, lemaradt. A „Csip-csip csóka, vakvarjúcska” kezdetű mondóka egyik szereplője tehát a bakcsó nevű gémféle, mely szintén délen teled, ám fészkelni itt fog, a tó nádrengetegében.

2010. 03. 27. Mi legyen Líviával?

Leveli Lívia megszólalt a mai reggelen! Kedves békaszopránon, röviden közölte velem, hogy ő is nagyon örül a tavaszi zsongás-bongásnak, az egyre hosszabb nappaloknak, hiszen egész télen csak erre várt. Szívemhez nőtt ez a békalaný. Átvészelte velem az idei kemény teled, állan-

Mosolygás a tópartról

Levelibékám brekegett,
így ébresztgetett engemet.
A hosszú télben csendben ült,
ám kedve végre felderült!

Ragyog a tavasz, oly mesés!
Boldog, vidám a brekegés.
Hahó, békakirályfiak!
Nem jön a válasz. Alszanak?

Csípősek még a reggelek.
Nektek hiába brekegek...
A rügyfakadást úgy várják!
Levelik, varangyok, unkák...

Majd langyos május éjszakán
szerenád zendül fenn a fán!
A csinos kis békalanýnak
azt éneklük: kvárva-kvárlak!

dó társaságként itt, a konyhaasztalon. Szórakoztató feladatot jelent táplálása, viselkedésének tanulmányozása. Ám brekegése elgondolkodtat: talán szabadon kéne engednem... Csak akkor nem tudok majd reá vigyázni, és nem tudok róla gondoskodni... Ezen még töprenkedem. Ti kedves kis Süni-olvasók, mit gondoltok erről? Várom véleményeteket a szerkesztőség címén!

Döntsünk együtt

Líviáról!

ZOOM ÉLMÉNYVILÁG Gelsenkirchen TESTKÖZELBŐL

Írta és fényképezte: Konkoly-Thege György

A Ruhr vidéken, ahova nemrég az esseni központú idei (egyik) Európai Kulturális Fővárost mentem fotózni, majdnem minden városban van állatkert. Végül Gelsenkirchenbe mentem el, a „Zoom”-ba – azt hiszem, jó választás volt!

A Zoom név – amely kicsit tér csak el az állatkert közismert elnevezésétől – arra utal, hogy itt a látogató valóban „ráközelíthet” az állatokra. A zsiráfokat például olyan kilátópontról lehet csodálni, amely a fejükkel van egy magasságban. Gelsenkirchenben 1949 óta volt állatkert, Ruhr Zoo néven. 2000-ben határozták el teljes átalakítást. A Zoom első része, Alaszka 2005-ben nyílt meg, Afrika 2006-ban, és Ázsia nemrég, 2010 elején. Az egész állatkert 30 hektár-

„Nézd, Blöki, ilyenek a majmok!”

A Zoom-ba kutyákat is beengednek, de csak pórázon, és az állat-házakba nem szabad belépniük. Jegyet is kell váltani nekik.

Egzotikus építmények
Az egyes földrészek hangulatát jellegzetes épületek is felidéznek. Némelyikük gyerekmászóként is működik

nyi területén kb. 700 állat látható, melyek 100 fajt képviselnek.

A Zoom mindhárom részén ösvény vezet végig a látogatót: „Alaszkában” 1,3 km, „Afrikában” 1,8 km, és „Ázsiában” szintén 1,3 km hosszú a sétaút. Az alaszakai zord körülményeket sziklás tájak érzékeltetik, Afrikát jellegzetes faházak

Afrikától Ázsiáig

A „fekete kontinentst” képviselik az oroszlánok és zsiráfok, míg az orángután Ázsiát, akárcsak a fojtogató fikusz

mutatják be, Ázsiából pedig többek között egy hatalmas, télen részben fedett orángutánkifutó nyújt izelítőt. Az egész állatkert nagyon látogatóbarát, például több helyen található szemüveg- (és persze kamera-) me-

ÁZSIA

legítő/páratlanító. Több étterem is van az állatkertben, gyönyörű környezetben. Az afrikai részlegben izgalmas játszótér is

Don't cross
Beware of Lions

AFRIKA

ALASZKA

talál-
ható.

A Ruhr vi-
déken minden
közel van. A Zoom
is néhány perc alatt el-
érhető Gelsenkirchenből a
helyi villamossal. A belépő ára
elég borsos, de kevés olyan állat-
kertet láttam, ahol az állatok (leg-
alábbis jó részük) ennyire jól érzik
magukat.

Alaszka mackói

A bemutatóban a medvék mindkét északi óriása megtalálható:
a grizzly és a jegesmedve

Ó,

IÓ, CIÓ...

Mirisa Áron felvétele

Forrásy Csaba felvétele

Miből lesz a cserebogár?

Április végén különös dologra lehetett figyelmes az, aki érzékeny a természetben végbemenő jelenségekre – de még az is, aki nem. Mert azt azért mégsem lehet figyelmen kívül hagyni, ha a kertet, a parkot, az iskola udvarát vagy akár az utcákat hirtelen ellepik a cserebogarak...

A májusi cserebogár természetes rovar, amelyet nehéz nem észrevenni – különösen, ha

több száz van belőle. Ezek a bogarak elsősorban alkonyatkor aktívak: napnyugta után tétován szállodnak ide-oda. Egy-egy gyümölcsfa koronája körül tucatnyi is kering, s időnként nagy koppanással hullanak a földre; reggelre aztán ott találod őket, ahol épp rájuk virradt. Az „öregebbek” pedig még arra is emlékezhetnek, hogy egyszer már láttak ilyen rajzást... Mikor is? Talán még alsó tagozatos korokban – épp három évvel ezelőtt.

Miért csere?

A cseréről nekünk manapság leginkább a váltás, a cserebere jut eszünkbe, így a jobb fantáziával megáldott, sportrajongó gyerekek akár mindjárt el is képzelhetik az ízeltlábúak futballmérkőzését, ahol a pók őrzi a hálót, és a kispadon várakoznak a sportmezbe öltözött cserebogarak. Valójában a cserebogár neve persze nem innen ered, hanem a cserfa nevéből, melyet sok helyütt cserefának is mondanak. A kifejlett bogár szívesen rágja a fa lombját, de még inkább valószínű, hogy szárnyfedőjének cservörös színe volt a névadó.

Két hónap az élet

Könnyű felismerni a májusi cserebogarat: 2,5-3 cm hosszú, vaskos, hosszúkás testű rovar, csápjai fésűsek, a potroha vége megnyúlt, elhegyesedő. Kemény szárnyfedői vörösesbarnák, oldalán pedig jellegzetes, fehér, fogazott minta látható. Német neve Maikäfer, vagyis májusbogár, amely a magyarhoz hasonlóan arra a hónapra utal, amikor a leginkább látható, de

GRADÁCIÓ!

valójában már áprilisban megjelenik, különösen, ha meleg az idő. Júniusban már alig találkozhatunk vele, mert a kifejlett bogarak élettartama nem éri el a két hónapot. A májusin kívül vannak azonban másféle cserebogarak is, például a kisebb termetű áprilisi, vagy a hatalmas, pettyes kalló cserebogár.

Jaj a növényeknek!

A zúgva szálló cserebogártól a lányok sokszor megijednek, pedig ettől a rovartól félni senkinek nincs oka – aki nem növény! Annál inkább rettegnek tőle a kertészek és erdészek, ugyanis tömeges rajzás esetén igen komoly károkat tud okozni az erdő- és mezőgazdaságnak. A kifejlett bogár a fák levelét rágja, de nála is veszedelmesebb a lárvája. A földbe rakott petékből kikelő pajor eleinte ártatlan humuszevőnek mutatkozik, ám idővel áttér a gyökerek fogyasztására. Három évig fejlődik a föld alatt, míg végül bebábozódik, és miután a bábbölcsőben még egyszer áttelelt, kifejlett bogárként ássa ki magát, furcsa, kerek lyukat hagyva maga után, mintha valaki hegyes botot szúrt volna a földbe.

Három év múlva...

Három év – és ezzel el is érkeztünk a cserebogarak tömeges megjelenésének titkához. Hiszen sok bogár sok petét rak, és azokból sok lárva kel ki, kézenfekvő tehát, hogy három év múlva, mire ezek kifejlődnek, ismét sok bogár jön a felszínre, míg a többi évben kevesebb. Ezt a hirtelen, tömeges elszaporodását egyes állatoknak, amely rendszert többé-kevésbé szabályos időközönként következik be, gradációnak hívja a tudomány, ami latin szó, és fokozódást jelent. Hogy pontosan mi az oka ennek, mi indította be először ezt a folyamatot, azt még ma sem tudjuk pontosan. Egy azonban biztos: legközelebb újabb három év múlva láthatunk ismét ennyi cserebogarat.

Lemmingek, sáskák, madarak

Nemcsak a cserebogarak gradálnak: néhány éve például a gyapjaslepkék tömeges megjelenése tartotta rettegésben az országot. Bizonyára mindenki hallott már a sáskajárásról is, ami trópusi tájakon gyakori, Magyarországon azonban ma már ritka. A rágcsálók közt szintén vannak olyanok, amelyek bizonyos időközönként tömegesen szaporodnak el: ilyenek például az északi tundrán élő lemmingek. A mezei pockoknál főként száraz időjárású években fordul elő gradáció, amikor üregeiket nem önti el a víz, elpusztítva a kicsinyeket. Az élővilág élénken reagál az ilyen változásokra: a lemmingek gradációjának éveiben a hóbaglyok és sarki rókák több utódot nevelnek, a magyar Alföldön pedig sáskajárás idején jelennek meg a rózsaseregélynek is nevezett pásztor madarak csapatai – mintha csak azért jönnének, hogy megvédjék a termést a veszedelemtől...

A mezei pockok száma száraz években ugrásszerűen megnő

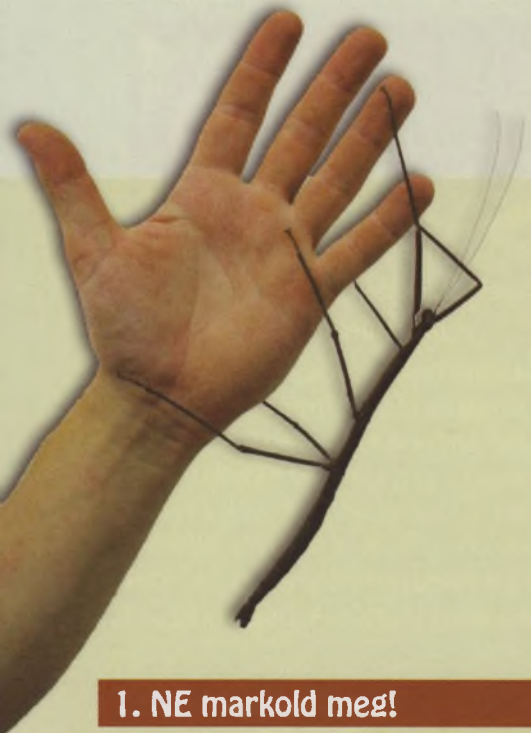
Vándorsáska

(Kovács Zsolt felvétele)

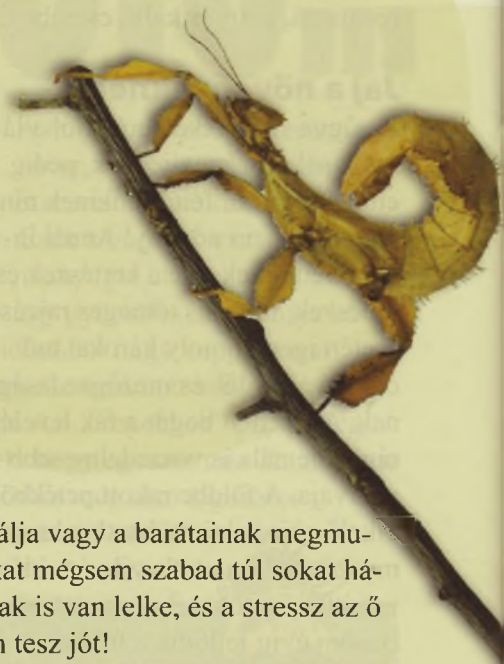

A sáskajárás oka a rovarok hirtelen elszaporodása. A sáskák gradációját Magyarországon általában a velük táplálkozó pásztor madarak tömeges megjelenése, azaz inváziója követi

Tíz dolog, amit semmiképp **NE** tegyél a BOTSÁSKÁIDDAL!

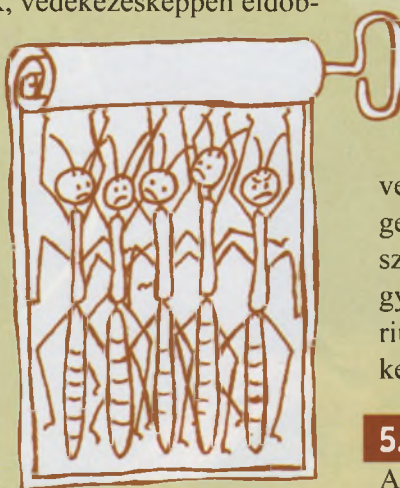

Botsáskáknak szoktuk nevezni őket, de nem minden növényutánzó-sáska pálcika alakú: egyéb növényi részekre is hasonlíthatnak, például kéregre, élő vagy elszárad levélre, esetleg virágra. Ezek a rovarok tehát igen sokfélék, és valójában nem is sáskák, csak az egyedfejlődésük hasonlít az egyenesszárnyúakéhoz.

1. NE markold meg!

Akárcsak a valódi sáskákra, a botsáskákra is jellemző, hogy ha pánikba esnek, védekezésképpen eldobják a lábaikat, hogy így mentsék az életüket. Az elvesztett lábak lárvakorban pótlódnak ugyan a következő vedléssel, de kisebbek maradnak, mint az eredetiek, és olykor a formájuk sem tökéletes. Ha meg kell fognod a botsáskát, mászd az óvatosan a kezre, vagy két ujjal fogd meg a toránál.

2. NE zsúfold össze őket!

Az ember azt gondolna, hogy sok vékony pálcikaállatka kis helyen is elfér, ám a botsáskák nem szeretik a túl nagy zsúfoltságot, s ha tehetik, távolságot tartanak egymástól. Ezért kellően tágas terráriumban tartsd őket, és számolj azzal, hogy némelyik faj (például a bengál botsáska) igen szapora, tehát rövidesen sokkal többen lesznek, mint ahányan eredetileg voltak.

3. NE zaklassd feleslegesen!

Sok botsáskának megvan az az érdekes tulajdonsága, hogy ha megijeszítik, mozulatlaná dermed, így törekedvén még inkább faágszerűnek látszani. Az emberben mindig él a kísértés

arra, hogy ezt kipróbálja vagy a barátainak megmutassa, ám a botsáskákat mégsem szabad túl sokat háborgatni. A rovarnak is van lelke, és a stressz az ő egészségének sem tesz jót!

4. NE felejts el kezet mosni a megfogásuk után!

Némelyik botsáska (például a perui ördögsáska) védekezésképpen váladékot termel, amely nem mérgező ugyan, de ha véletlenül a szemedbe, orrodba, szádba kerül, tüszögést, csípős érzést, kötőhártyagyulladást okozhat. Ezért ha megfogtad vagy a terráriumával foglalatostoktál, utána mindenképpen moss kezet.

5. NE adj nekik mérgezett növényt!

A legtöbb botsáska csak néhány növény levelét eszi: a legjobban bevált tápnövény a gyalogszeder, de számításba jöhet (a fajtól függően) a rózsa, a tölgy vagy a hárs vagy a fagyal (az ördögsáskák például csak ezt szeretik). Fontos, hogy a tápnövényt rendszeresen cseréld, és ne gyűjtsd olyan helyről, ahol mérgekkel szennyeződhet (pl. permetezés vagy erős forgalom által).

6. NE tartsd túl hidegben!

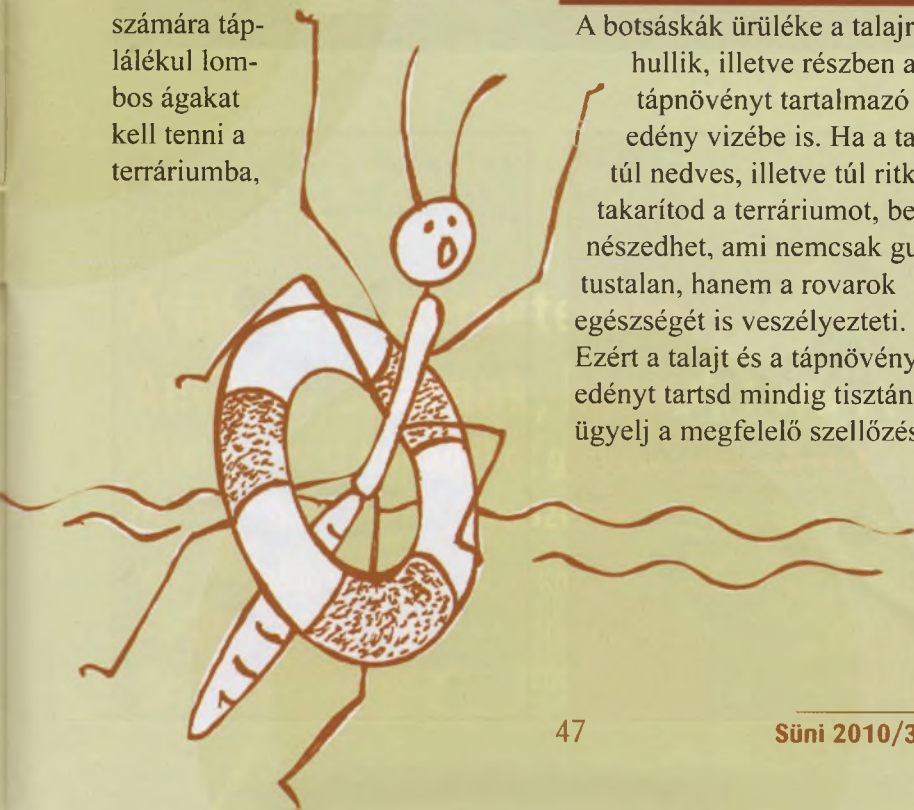
Mint minden rovar, a botsáskák is változó testhőmérsékletű állatok, amelyeknek szükségük van egy bizonyos

„üzemi hőmérsékletre” ahhoz, hogy anyagcsere-folyamataik megfelelően működjenek, különben dermedt nyugalomba vonulnak, vagy akár el is pusztulnak. Valamennyien meleg tájakról származnak, de az egyes fajok hőigénye különböző: míg a bengál botsáskának megfelel a szobahőmérséklet, addig a vándorló levél például melegigényes, 30 fok körüli hőmérsékleten érzi jól magát.

6. NE hagyd vízbe fulladni!

A botsáskák számára táplálékkul lombos ágakat kell tenni a terráriumba,

vízbe állítva, hogy sokáig frissek maradjanak. Ám a rovarok – különösen az apró lárvák – a széles szájú üvegbe beleeshetnek, s mivel nem tudnak úszni, vízbe fulladhatnak. Ezt úgy kerülheted el, hogy szűk szájú üveget használasz, vagy kis lyukakat fűrsz a lezárt befőttesüveg tetejébe, és azokba dugod az ágak tövét.

8. NE engedd szomjazni!

A botsáskák nem isznak tányérból vagy önitatóból, de nekik is szükségük van vízre, nedvességre. Ezt, valamint a megfelelő páratartalmat úgy biztosíthatod számukra, hogy naponta egyszer-kétszer langyos vízzel bepermetezed a terráriumot. Érdekes megfigyelni ilyenkor, hogy egyik-másik növényutánczó-sáska, például a koronás levéllábú a légmozgás hatására himbálózni kezd, ahogy egy falevélnek illik a szélben.

9. NE hagyd bepenészedni a talajt!

A botsáskák ürüléke a talajra hullik, illetve részben a tápnövényt tartalmazó edény vizébe is. Ha a talaj túl nedves, illetve túl ritkán takarítod a terráriumot, bepenészedhet, ami nemcsak gusztustalan, hanem a rovarok egészségét is veszélyezteti. Ezért a talajt és a tápnövényes edényt tartsd mindig tisztán, és ügyelj a megfelelő szellőzésre!

10. NE botsáskád szabadon!

Általános szabály, hogy soha, sehol nem szabad idegenből származó állatokat szabadon engedni. Bár

a botsáskákról nincsenek arra vonatkozó adatok, hogy nálunk ökológiai katasztrófát okozhatnának, az óvatosság semmiképp nem árt. Ha megélnének a mi éghajlatunkon, akkor azért, ha meg elpusztulnának, akkor azért nem szabad a felesleges botsáskákat szélnek eresztetni!

A Göncöl Alapítvány, a Fővárosi Állat- és Növénykert és a Süni Egyesület kéthavi folyóirata; XXV. évfolyam 2010/3. szám

Kiadja a Göncöl Alapítvány
(2600 Vác, Ilona u. 3.), az IUCN tagja
Felelős kiadó: Kiszkel Vilmos,
a Göncöl Alapítvány elnöke

Főszerkesztő: Mirtse Zsuzsa
(+36-20) 772-7975
(mirtsezsuzsa@goncol.hu,
zsuzsa.mirtse@gmail.com,
www.zoldszivarvany.blogspot.com)
Szerkesztő-olvasószerkesztő: Mirtse Áron
(mirtsearon@goncol.hu,
mirtse@t-online.hu)

Tudományos szerkesztő: Kovács Zsolt
(kovacszsolt@goncol.hu)

Munkatárs: Kovács Gyula
(kgypan@zpkok.hu, kgypan@freemail.hu)
Terjesztés, marketing: Tóth Alexandra
(sunivadonmagazin@gmail.com)
Állatkerti szerkesztő: Szabon Márta
Rejtvények: Buzay István
(www.buzaist.blogspot.com)

Szerkesztőségi titkár:
Fuchs Adrienn

(adrienn@goncol.hu, adrienn@vadon.hu)
A szerkesztőség címe: 1134 Budapest, Váci út 63-67.
Levélcíme: 1242 Budapest, Pf.: 455. Tel/fax: 266-5449
E-mail: szerk@vadon.hu

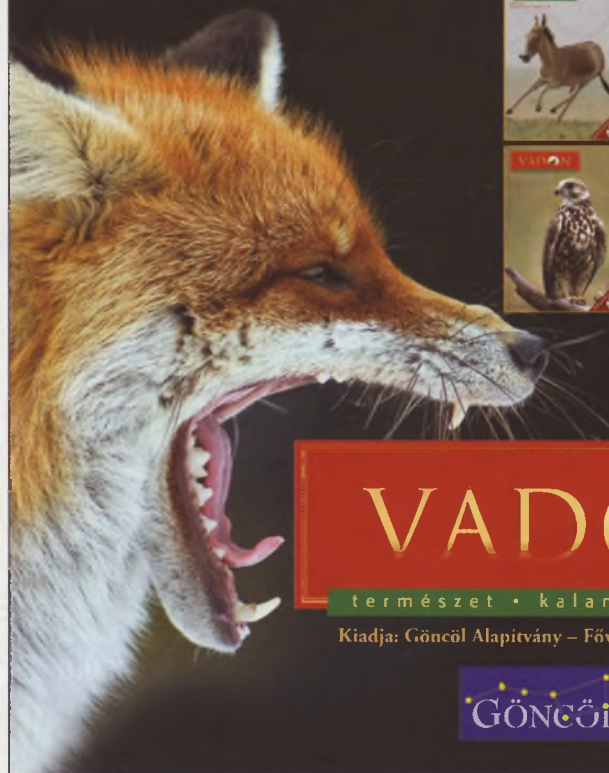
Nyomda: Arrabona Print Nyomda
Felelős vezető: Ványik László ügyvezető,
(info@arrabonaprint.hu)

A lap fő támogatói:
Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium,
Nemzeti Kulturális Alap, Miniszterelnöki Hivatal,
Nemzeti Civil Alapprogram,
Szociális és Munkügyi Minisztérium,
ÖKO-Pannon Kht, Ipoly Erdő Zrt.

Terjeszti a Nemzeti Hírlapkereskedelmi Rt.,
a regionális részvénnytársaságok, a Budapesti Hírlap Rt. előfizetésben terjeszti
a Magyar Posta Rt. Levél- és Hírlapüzleti Igazgatósága (LHI).
Belföldi előfizetés: Budapesten az LHI ügyfélszolgálati irodájánál,
a hírlapkézbesítőknél, a hírlapelőfizetési Irodában
(HELR - Budapest, Orczy tér 1., levélcíme: HELR 1900 Budapest),
vidéken a postáknál és a kézbesítőknél.
Külföldi előfizetés: a Hírlapelőfizetési Irodában
(HELR - Budapest, VIII. Orczy tér 1.,
levélcíme: HELR 1900 Budapest) ISSN: 1585-907x

1897 – 111 év

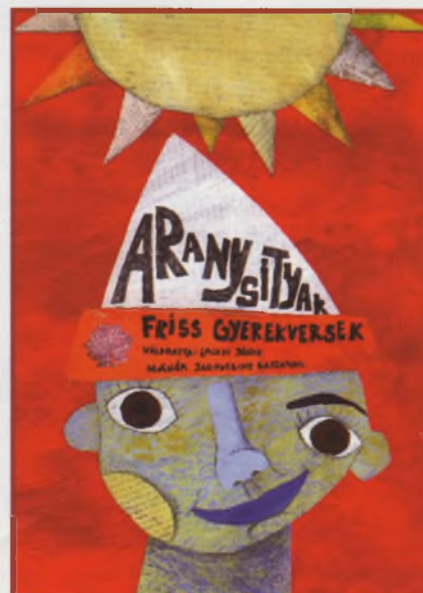
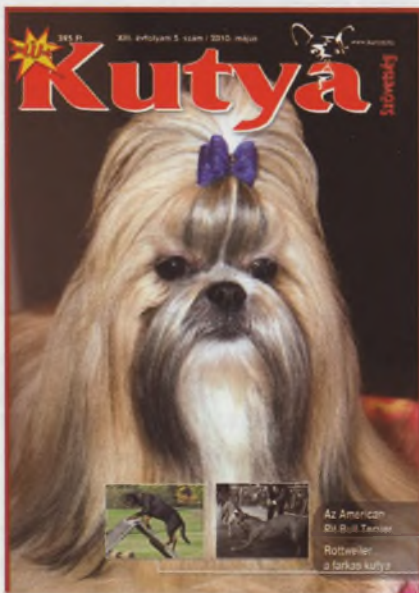
A TERMÉSZET magazin jogutódaként

VADON

természet • kaland • tudomány

Kiadja: Göncöl Alapítvány – Fővárosi Állat- és Növénykert

Élj úgy, mint az erdő - és az erdő is élni fog!

A fák tudják a titkot.

Annyit vesznek el, amennyire szükségük van.

A vásárló hulladékot is vesz.

Vásárolj annyit és úgy, hogy kevesebb szemét keletkezzék!

A fák nem szemetelnek.

Amit elhullatnak, később újra felhasználják.

**A keletkezett hulladékot gyűjtsd szelektíven,
hogy újra termék, és ne szemét legyen belőle!**

Magyarországon az ÖKO-Pannon Kht. koordinálja az újrahasznosításra kerülő papír 60%-ának, más csomagolási anyagok 90%-ának szelektív összegyűjtését és újrahasznosító üzemekbe történő továbbítását.

100% TERMÉSZET

Tegyen Ön is egy százszor szebb világért!

1% SEGÍTSÉG

Adójának 1%-ával támogassa a Süni Egyesületet!

Az Ön támogatásával a Süni Egyesület az elmúlt évben a következő tevékenységeket végezte:

- változatlan áron és minőségben, újrahasznosított papíron megjelentettük az egyetlen hazai ökológiai gyerekújságot, a Sünit, és a nagymúltú, ismeretterjesztő Vadon magazint;
- folytattuk országos tanulmányi versenyeinket;
- pedagógiai segédanyagokat készítettünk.

*Olyan gyerekeket szeretnénk felnevelni,
akik vigyázni tudnak majd a világra.*

Adószámunk: **18630767-2-13**

A Süni Egyesület az idén is számít Önre. Adjon 1%-ot, a többitől mi gondoskodunk. Mindazon élőlények nevében, akik csak rajtunk keresztül szólhatnak,

KÖSZÖNJÜK!

1 0 0 0 3
0001 001 011 010

